

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

ATOMIUM EN AUTEURSRECHT

Een aanleiding ter definitie van het plastisch auteurswerk

1. Sinds de opening der Wereldtentoonstelling 1958, is het Atomium, dat wel zal blijven doorgaan als het symbool van deze wereldmanifestatie, tot tweemaal toe het voorwerp geweest van een gerechtelijk geschil. Zowel de rechtbank van Den Haag (1) als deze van Gent (2) kregen de vraag te onderzoeken, of de ontwerpers van het kolossale monument enig auteursrecht op de vrucht van hun arbeid konden inroepen. De Nederlandse rechter heeft hierop ontkennend geantwoord, in tegenstelling met zijn Belgische collega, wiens konklusie bevestigend luidde. Beide nochtans hebben, naar onze mening, een korrekte en rechtsgeldige uitspraak verleend. Het schijnt ons daarom van belang een kleine studie te wijden aan de oorzaak van deze kontradiktie. Des te meer daar zij tevens een welgekomen aanleiding is, voor een gemotiveerde definitie van het auteurswerk, m.b. op plastisch gebied.

2. Vooreerst echter een kleine parentezis, die, menen wij, ook wel enig belang vertoont. Aan de rechtbank van Gent werd het geschil voorgelegd van uit een tweevoudig standpunt: dit van het auteursrecht en dit der wetgeving op de tekeningen en modellen. Men kan zich echter de vraag stellen, of de behandeling van het probleem, bekeken van uit het standpunt der laatstbedoelde wetgeving geen louter spiegelgevecht betekende.

Inderdaad, wie de wetgeving naslaat op de tekeningen en modellen (3), komt, bij aandachtige lezing, tot het besluit dat deze niet veel meer om het lijf houdt. Alleen het Koninklijk Besluit n° 91 van 29 januari 1935, bevestigd door de wet van 4 mei 1936, heeft nog een werkelijke waarde. De overige teksten zijn ofwel afgeschaft, of hebben enkel nog betrekking op de te kwijten taxe ter gelegenheid van het deponeren der tekeningen of modellen. Het deponeren bovendien heeft, sinds het van kracht worden van het Koninklijk Besluit n° 91 van 29 januari 1935 een louter fakultatief karakter gekregen. Daarbij komt dat de enige betekenis van dit Koninklijk Besluit, moeilijk anders kan worden verklaard als een afschaffing zonder meer der speciale wetgeving op de tekeningen en modellen. Immers, verklaart artikel 1 van dit Besluit, dat alle tekeningen en modellen, d.i.

elke combinatie van lijnen, vormen of kleuren, welke een nieuw en origineel aspekt vertonen, worden onderworpen aan de wet van 22 maart 1886 op het auteursrecht. Verder verklaart het Besluit, dat het fakultatief depot van tekeningen en modellen zal worden georganiseerd door een later Koninklijk Besluit (artikel 3) en dat ondertussen het fakultatief depot zal blijven geschieden ter griffie van de werkrechtshouders (artikel 5), dus volgens de voorschriften van het oude Koninklijk Besluit van 10 december 1884. Het is echter verrassend vast te stellen dat de nieuwe fakultatieve depot-regeling nooit werd gepromulgeerd, te meer daar het Verslag aan de Koning, bij het Besluit n° 91 van 29 januari 1935, onomwonden verklaarde dat de vroegere depotwetgeving was verouderd, voorbijgestreefd en waardeloos geworden. Men kan zich echter afvragen of ook iedere nieuwe depot-regeling niet van meet af nutteloos en voorbijgestreefd ware geweest. Immers, van het ogenblik dat men *alle* tekeningen en modellen (dus niet alleen deze met een artistiek karakter) aan de bescherming van het auteursrecht onderwierp (bescherming welke aan geen enkele formaliteit is onderworpen), verloor het depot elke praktische waarde. Zijn enig nut, de vaste datum in betrekking tot het bewijs der prioriteit, kan men evengoed en goedkoper bereiken door de registratie van de tekening of het model. De konklusie ligt voor de hand: in ons arsenaal van wetten en besluiten kan men gerust de teksten welke betrekking hebben op tekeningen en modellen afschaffen. Zij hebben weinig of geen zin meer.

In elk geval, en dat is ook de konklusie der rechtbank van Gent, kan het onderzoek der kwestie of de ontwerpers van het Atomium de bescherming van hun werk kunnen inroepen op grond der wetgeving op de tekeningen en modellen, hoogstens voor gevolg hebben, langs een omweg de vraag gesteld te zien op het terrein van het auteursrecht. Het is derhalve op dit, en alleen op dit terrein, dat het probleem zich stelt.

3. Door de wet van 22 maart 1886 wordt het werk van elk auteur, zowel op het gebied der letteren, der muziek als der plastiek, op een bijna absolute wijze

beschermd. Het is eenieder verboden, zonder de voorafgaandelijke instemming van de auteur, het auteurswerk te reproducieren en/of te exekuteren. Het spreekt vanzelf dat de auteur deze vergunning mag onderwerpen aan de voorwaarden, welke hij meent te moeten of te kunnen stellen, voor zover althans deze voorwaarden niet strijdig zijn met de wet noch met de openbare orde.

De begrippen reproductie en exekutie dient men te interpreteren in hun ruimste betekenis. Reproductie wil zeggen, elke nieuwe produktie van het werk op een vermaterialiseerde bestendige wijze: het overschrijven of het drukken van een literaire of muzikale tekst, het nabootsen van een schilderij, een skulptuur of een architectonisch werk, zowel als het grafisch of fotografisch afdrukken ervan, zijn allen vormen van reproductie. Een extensieve vorm van reproductie is de vertaling en de adaptatie (bv. het maken van een toneelstuk of een film naar een roman), waarover wij hier niet moeten uitweiden. Exekutie daarentegen wil zeggen, elke nieuwe produktie van het werk op een niet vermaterialiseerde, onbestendige wijze: de uitvoering van een muzikaal werk, de opvoering van een toneelstuk, het voordragen van een gedicht, het afdraaien van een film, enz.. Ook deze vorm van produktie valt hier buiten beschouwing, omdat hij op de plastische werken niet van toepassing is (op het filmwerk na, dat men als een gedeeltelijk plastisch werk dient te beschouwen).

In betrekking tot het probleem dat ons thans bezig houdt, nl. te weten of de auteurs van het Atomium de bescherming van hun werk kunnen inroepen, wordt derhalve de gehele kwestie herleid tot deze vraag: kan het Atomium aangezien worden als een auteurswerk? Deze vraag roept er een tweede in het leven: Wat is het auteurswerk?

4. Wat men onder een auteurswerk dient te verstaan, wordt niet, abstrakt noch concreet bepaald door de wet. De wetgever heeft er ongetwijfeld goed aan gedaan geen bindende definitie van dit begrip te geven. In de verschillende teksten welke betrekking hebben op dit probleem, vindt men nochtans wijsheid genoeg, om een vrij preciese bepaling van het auteurswerk op te bouwen.

Het artikel 1 der wet van 22 maart 1886 verleent zijn bescherming aan de auteurs van een « œuvre littéraire ou artistique ». Dit schijnt op een gewis onderscheid te wijzen. Van de ene kant betreft de wet onder haar protektie de literaire werken, de kunstgewrochten zowel als de zuiver wetenschappelijke, pedagogische, of zelfs louter utilitaire geschriften. Deze zienswijze vindt haar bevestiging in het artikel 10, waarin wordt herhaald, dat de wet haar bescherming verleent « aux écrits de tout genre ». Van de andere kant echter heeft men de muzikale en plastische werken. De termen van het artikel 1 duiden aan, dat zij slechts door het auteursrecht worden beheerst, voor zover ze artistiek zijn. Voor de muzikale werken biedt dit geen probleem. Wetenschappelijke of utilitaire muziek bestaat niet als dusdanig en het geluid op zichzelf valt buiten het bestek van het auteursrecht. Muziek, zelfs deze welke wordt geschreven om te leren, behoort, meer- of minderwaardig, toch steeds tot het domein der schone kunsten. Met de plastische produktie is het echter helemaal anders gesteld. Deze bestrijkt de volledige gamma van het onsterfelijke meesterwerk tot het meest banale gebruiksvoorwerp. Het behoorde wellicht tot de bedoelingen van de wetgever van 1886 alleen de kunst-plastische uitingen van de mens in de

bescherming van de wet te betrekken. Daarvan geuigt niet alleen de geest waarin de wet van 22 maart 1886 werd geschreven, maar ook deze waarin zij werd besproken (4).

Het Koninklijk Besluit n° 91 van 29 januari 1935, bevestigd door de wet van 4 mei 1936, heeft deze traditionele opvattingen echter radikaal omvergeworpen. Zoals wij reeds hoger hebben gezegd, worden hierdoor voortaan alle combinaties van lijnen, vormen en kleuren betrokken in de bescherming der wet van 1886, voor zover zij een nieuw aspekt bieden of een originele vorm vertonen.

Ook de Berner Konventie, waarvan de huidige tekst werd vastgelegd te Brussel op 26 juni 1948, bekrachtigd door onze nationale wet van 26 juni 1951, leert ons hetzelfde: « Les termes « œuvres littéraires et artistiques » comprennent toutes les productions du domaine littéraire, scientifique et artistique, quel qu'en soit le mode ou la forme d'expression, telles que (...) les œuvres de dessin, de peinture, d'architecture, de sculpture, de gravure, de lithographie; les œuvres photographiques et celles obtenues par un procédé analogue à la photographie; les œuvres d'art appliqué; les illustrations, les cartes géographiques; les plans, croquis et ouvrages plastiques relatifs à la géographie, à la topographie, à l'architecture ou aux sciences » (art. 2, al. 1).

Aldus wordt, zowel voor de literaire, muzikale als plastische produkties, geen enkel onderscheid meer gemaakt op grond van artistieke, wetenschappelijke, pedagogische of utilitaire bestemming. Alle worden ze aangezien als auteurswerken, voor zover zij een originele creatie uitmaken van de auteur. Het voorname, zoniet het enige criterium, beslissend ter kwalifikatie van een auteurswerk, wordt derhalve het al dan niet origineel creatief karakter ervan.

5. De literaire en muzikale werken kunnen wij verder onbesproken laten. Op grond van de bovenstaande overweging, menen wij het *plastisch auteurswerk* te mogen definiëren als *elke, door het menselijk intellect gekonkretiseerde en uit de aard der zaak, vermaterialiseerde combinatie van lijnen, vormen en/of kleuren, welke de eigenschap vertoont van een originele creatie.*

Gekonkretiseerd: D.w.z. dat het auteurswerk voor alles zal moeten bestaan, of ten minste bestaan hebben in een gekonkretiseerde vorm. Het is evenwel niet nodig dat deze geconcretiseerde vorm volkomen of voltooid weze. Een plan, een schets of een onvoltooid werk, wordt reeds in zijn gedeeltelijk gekonkretiseerde vorm beschermd. Het zuiver concept echter van een werk wordt niet beschermd. Een schilder b.v. die verklaart, zoals Salvator Dali het had kunnen doen, dat hij van plan is de moedermaagd uit te beelden, niet zittend op haar troon, maar er boven zwevend, met het goddelijk kindje niet rustend op haar schoot, maar er eveneens boven zwevend, kan over deze *verklaring* de bescherming van het auteursrecht niet inroepen. En de man, aan wie hij ze deed, mag ze gerust voor zijn rekening uitwerken. Immers, deze verklaring is niet meer dan de uitdrukking van een idee. De essentie der uitwisseling van gedachten ligt precies hierin, dat men ze meedeelt aan een ander, die daardoor noodzakelijkerwijze zijn eigen potentieel verhoogt en daaruit vanzelfsprekend zijn profijt kan en mag trekken. Indien wij een bepaald idee voor ons willen houden, dan beschikken wijzelf in de eerste plaats over het probate middel daartoe: het te verzwijgen. Pas wanneer aan het idee een bepaalde, zij het dan nog onafgewerkte, maar concrete vorm wordt gegeven, kan men

van een auteurswerk spreken. Pas dan treedt de bescherming van de wet in actie.

Uiteraard der zaak vermaterialiseerd: Dit geldt alleen voor de categorie der plastische auteurswerken, omdat men zich geen konkretisatie van een plastisch werk kan indenken, zonder dat deze tevens in een vermaterialiseerde vorm tot uiting komt. Dit is echter niet zo met alle auteurswerken. Voor sommigen is het tegenovergestelde zelfs de regel. Een geïmproviseerde redevoering b.v. of een pantomime, komt meestal tot stand in zijn volkomen gekoncretiseerde vorm, zonder dat het werk op enigerlei wijze vermaterialiseerd wordt.

Gekoncretiseerd door het menselijk intellect: D.w.z. dat het auteurswerk zijn oorsprong moet vinden in de mens. De ontdekker van een wondermooie schelp, hoe uniek haar vormgestalte ook moge zijn, kan op het voorwerp van zijn vondst geen auteursrecht uitoefenen. De oorsprong moet niet enkel gevonden worden in de mens zonder meer, maar welbepaaldelijk in het menselijk intellect, hoe gering dit ook moge wezen. Zo zal de originele kwast, welke een ei op een wit papier laat platrollen door een straatwals, het produkt van deze operatie als een tachistisch schilderij, als een auteurswerk kunnen laten gelden, omdat het samenbrengen der omstandigheden (de gele eierdooier, het wit papier en de straatwals) werd tot stand gebracht door zijn intellect, hoe weinig benijdenswaardig wij dit ook mogen vinden. Anderzijds zal men echter nooit een voetbalmatch als een ballet kunnen doen doorgaan, omdat de globale beweging van het spel niet wordt geboren uit het intellect van een der spelers, ook niet uit het gekoncentreerde intellect van alle spelers samen; maar wel uit de samenloop der divers geschapen omstandigheden.

Een combinatie van lijnen, vormen en/of kleuren: De lijn, de vorm en/of kleur zijn de laatste elementen van elke plastische samenstelling. Wij vinden hun opsomming terug in het Koninklijk Besluit van 29 januari 1936 (art. 1), bekrachtigd door de wet van 4 mei 1936. Dit wijst er met zekerheid op, dat de wetgever elk plastisch fenomeen, gekombineerd door het menselijk intellect, tot de rang van auteurswerk heeft willen verheffen, op voorwaarde dat het ook aan de hierna volgende conditie beantwoordt, t, z.:

De eigenschap vertoont van een originele creatie: D.w.z. dat het werk, door de auteur gekreëerd, origineel moet zijn. Niet origineel, is het werk dat niet door de auteur werd gekreëerd in de volle zin van het woord, ofwel omdat hij het heeft afgekeken van een ander auteurswerk, ofwel omdat het de slaafse, integrale en uitsluitende nabootsing is van een object uit de natuur. Deze laatste conditie is tevens de belangrijkste, de beslissende conditie ter bepaling van het auteurswerk.

6. Haar vast te stellen is echter niet zo eenvoudig. Elk auteurswerk kan men herleiden tot drie substanties: het idee, de kompositie en de expressie. In betrekking tot de plastische auteurswerken, is het idee, dat wat wordt voorgesteld. Nemen wij als voorbeeld: Venus geboren uit het schuim der zee. De kompositie is de wijze waarop men dit idee voorstelt. Men kan de ontluikende Venus laten liggen, knielen of staan. Men kan de godin afbeelden, zeer klein op een oneindige oceaan, ofwel haar op het voorplan brengen, veeleer badend in de weelde van haar haren, dan in de deinen-golven van de zee, zoals Boticelli het heeft gedaan. Men kan haar gekleed afbeelden en omringd door een bonte variëteit van vissen en schelpen, zoniet haar glorie herleiden tot de pure naaktheid van haar leest.

Dat alles is de kompositie van het werk. De expressie zal de schilder bereiken door het nuanceren der lijnen, der vormen en der kleuren. Hierin berust het ware piktoraal genie van de kunstenaar. De vormen der godin worden geïdealiseerd, of sterker nog, gestyleerd, zoals b.v. de portretten van een Modigliani. De lichte kleuren van de blonde huid of de diepe tonen van de oceaan worden geschakeerd in een schier onwaarneembare variëteit. Soms zelfs groeit de kleur uit tot een waar geheim van de schilder: nooit b.v. heeft men het kobalt-blauw van Vermeer kunnen verklaren. Veeleer dan dat wij het fenomeen der expressie kunnen uitleggen, nemen wij het waar en worden er door getroffen, overrompeld, ja ontroerd.

Hierbij dient te worden aangestipt dat de elementen idee, kompositie en expressie, niet altijd op een min of meer absolute wijze van elkaar kunnen worden onderscheiden. De godin Venus geknield afbeelden, brengt ons tot *de knielende Venus*. Dit is zowel idee als kompositie. Door deze mythologische gebeurte te laten plaats grijpen midden in de onafzienbare wijde van de oceaan, geeft men ongetwijfeld aan het werk zijn compositorische gestalte, waaruit niettemin, op zichzelf reeds, een sterke expressie kan uitstralen. Bij de zgz. non-figuratieve of abstracte plastiek enerzijds en bij de toegepaste plastiek en de architectuur anderzijds, vermengt zich zelfs onvermijdelijk het element idee met het element kompositie of expressie, zoniet met beide. Zo men bij dergelijke werken nog moeilijk van een idee kan spreken, omvatten zij toch een abstracte boodschap van harmonie, rust en vrede; van disharmonie, onstuimigheid en geweld. Deze inhoud kan echter enkel worden waargenomen doorheen de kompositie en/of de expressie. Hij is er onafscheidelijk van.

Het belang van dit onderscheid, in betrekking tot het auteursrecht, ligt in het feit, dat de rechtsleer algemeen aanneemt, dat de substantie *idée* in een auteurswerk, op zichzelf beschouwd, d.w.z. ontdaan van zijn substanties kompositie en expressie, nooit wordt beschermd, hoe verrassend origineel het ook moge wezen. « Les idées en vertu de leur destination font partie du domaine public », merkt Desbois (5) zeer terecht op. Ideeën als men ze verspreidt, behoren ipso facto tot de openbare wijsheid. Het zou in strijd zijn met hun wezen, te verhinderen dat ook anderen, op hun beurt, opnieuw reeds verkondigde ideeën zouden behandelen. Veronderstellen wij, op plastisch gebied, dat een schilder een volstrekt nieuw onderwerp, dus een volstrekt nieuw idee, zou lanceren, door b.v. honderd maal vergroot, een vlieg te schilderen op een dauwdroppel. Hij zou nochtans niet kunnen verhinderen dat zijn kollega's, na hem, dit onderwerp nabootsten, op voorwaarde dat ze het zouden behandelen in een nieuwe kompositie, met een nieuwe expressie. Het zijn dus alleen deze laatste twee substanties welke in een auteurswerk worden beschermd. I. a. w. niet de inhoud, maar de vormgestalte van een auteurswerk wordt door de wet beschermd, voor zover deze vormgeving in haar kompositie en/of expressie het karakter vertoont van een originele creatie. Wanneer dit laatste het geval is, is een delikate feitenkwestie, welke van de rechter, die haar moet oplossen, mogelijk een groot talent van nuanceren en een waarachtige kultuur zal vergen.

7. Pas nu, nu wij langdurig (en laten wij hopen met vrucht) hebben onderzocht en vastgelegd welke produkten men, op plastisch gebied, als een auteurswerk dient aan te zien, kunnen wij, op nuttige wijze, de vraag stellen: is het Atomium een auteurswerk? Ge-

zien wat voorafgaat, zal het niemand verwonderen, dat ook deze vraag niet brutaal kan worden beantwoordt, maar dat een onderscheid zich opdringt. Indien men het Atomium beschouwt in zijn ideële substantie, n.l. als afbeelding van een metaal-molekule, dan luidt het antwoord ongetwijfeld ontkenkend. Beschouwt men het echter in zijn formele substantie, n.l. zoals het in feite werd voltrokken op de Heizelvlakte, dan luidt het antwoord bevestigend.

8. Het Atomium is geen z.g. abstract of non-figuratief werk. Het is de afbeelding van een realiteit, welke zich voordoet in de natuur. Het stelt een kristal-molekule voor van het metaal in een verhouding van 1 tot 165.000.000.000. Of nog precieser uitgedrukt: het Atomium stelt het symbool voor van een atoom, waardoor de kristal-molekule van het metaal wordt gefigureerd in een verhouding van 1 tot 165.000.000.000. Of nog precieser uitgedrukt: het Atomium stelt het symbool voor van een atoom, waardoor de kristal-molekule van het metaal wordt gefigureerd, in een verhouding van 1 tot 165.000.000.000. Tenzij de optische techniek, tussen het schrijven van dit artikel en de publikatie ervan, een nieuwe sprong zou hebben gemaakt, heeft het menselijk oog nog nooit een metaal-molekule kunnen zien, althans niet in de realiteit. Maar de natuurkundigen hebben niettemin berekend dat de metaal-molekule er zo uitziet. Het gevaar bestaat natuurlijk — de menselijke kennis is relatief — dat ze zich min of meer vergissen. Daarom is de metaal-molekule veeleer dan de afbeelding der realiteit, een symbool der realiteit. In elk geval heeft de wetenschap, lang voor dat het Atomium op de Heizelvlakte werd opgetrokken, zich aldus een metaal-molekule voorgesteld: negen sferen, op één na alle evenwijdig van elkaar en onderling verbonden door lijnen, welke duiden op de kracht waardoor ze samen worden gehouden. Aldus grafisch afgebeeld, vindt men de metaal-molekule in de geschriften der nukleaire wetenschap. In de laboratoria o.m. van sommige universiteiten trof en treft men dit symbool zelfs plastisch gereproduceerd aan. De substantie idee van het Atomium is niets anders dan dat, maar dan in kolossale proporties: enorme sferen verbonden door enorme zuilen.

Voor zover het om de afbeelding gaat van deze metaal-molekule, kan er van een bescherming op grond van het auteursrecht geen sprake zijn. De voorstelling van een metaal-molekule is geen auteurswerk en wel om twee redenen. Vooreerst omdat de metaal-molekule een objekt is dat zich voordoet in de natuur. De voorstelling van het objekt kan dus op zich zelf geen originele creatie uitmaken (6). Vervolgens omdat de afbeelding der metaal-molekule, op zichzelf genomen, in een auteurswerk nooit meer dan het element idee kan vertegenwoordigen, dat, zoals wij hebben gezien, buiten de bescherming valt van het auteursrecht.

9. Het Atomium is echter meer dan de loutere afbeelding van een metaal-molekule. Het is een monument, dat het symbool der metaal-molekule in zich heeft verwerkt. Het klein paviljoen dat rond de onderste sfeer werd gebouwd; de drie tweepikkels met hun trappen, de vlag die boven op de hoogste sfeer werd geplant; de de aluminium-bezetting der sferen en de zeshoekige ramen welke in sommige ervan werden aangebracht; de kleur der zuilen; de nachtelijke verlichting en de binnen afwerking, zijn allen vormelementen, zowel van konstruktie als van expressie, welke aan het idee metaalkristal werden toegevoegd. Het origineel karakter van deze bijkomende vormelementen is misschien niet zeer groot; het is in elk geval onbetwistbaar aanwezig — nog nooit werd een

metaal-molekule, omkleed met deze bijkomstigheden van lijnen, vormen en kleuren, aan het publiek voorgesteld.

Voor zover het derhalve handelt, niet meer om de voorstelling van de metaal-molekule, maar van de verwerking van deze molekule in een monument, met een bepaalde originele konstruktie, met een bepaalde originele expressie, t.t.z. voor zover het handelt om het Atomium, treedt de bescherming van het auteursrecht wel in aktie. I.a.w., om het met de volksmond te zeggen, het Atomium zoals het waait en draait, vertoont voldoende eigenschappen om als originele creatie, als een originele kompositie van lijnen, vormen en kleuren te worden aangezien. Vandaar, dat het ook al de eigenschappen vertoont van een auteurswerk.

10. De praktische, toegepaste konklusie is thans niet moeilijk meer om trekken. De vele tekeningen en voorwerpen, sinds 1958 overal verspreid, welke enkel de afbeelding geven van het symbool der metaal-molekule, zijn geen auteurswerken. Niemand kan er derhalve enige aanspraak, enig auteursrecht op laten gelden. Gaat het echter om een afbeelding, welke meer dan deze nu zo zeer gekende molekule voorstelt: een afbeelding welke het niet minder gekende Atomium voorstelt, met zijn paviljoentje, met zijn tweepikkels, etc., dan hebben wij tevens te doen met de reproductie van dit monument, t.t.z. de reproductie van een auteurswerk. Deze reproductie mag slechts worden ondernomen mits voorafgaande vergunning van de auteurs van dit monument.

Als voorbeeld van dit onderscheid bedenke men de zilveren of verzilverde kleinnoten, die men deze dagen in de uitstalramen van schier alle juweliers en horlogiemakers kan aantreffen. Sommigen stellen alleen de negen sferen voor der metaal-molecule. Niemand kan er enig auteursrecht op uitoefenen. Anderen stellen duidelijk het Atomium voor, rustend op zijn paviljoentje en op de drie tweepikkels. Zij zijn een afbeelding van het Atomium, dat wordt beschermd ten voordele van zijn auteurs. Men zal opwerpen dat de ene zowel als de andere, in onze herinnering het Atomium oproepen. Dit is ongetwijfeld zo, maar het is niet minder waar, dat deze toedracht van zaken slechts haar oorzaak vindt in het feit, dat het Atomium een kompositie is, welke vertrekt van het centraal idee ener metaal-molekule. Daarbij mag men niet uit het oog verliezen dat, niet de metaal-molekule op het Atomium gelijk, maar wel het Atomium op de metaal-molekule. De snoek, welke wordt afgebeeld door een minutieus schilder, lijkt op de snoek die in onze rivieren zwemt. Het is wel waar dat de snoek als onderwerp in het publiek domein blijft; maar het is niet waar dat de schilderij, die de snoek voorstelt, hetzelfde lot ondergaat.

11. Als auteurswerk mag men het Atomium dus niet reproduceren, zonder de voorafgaandelijke vergunning van de auteur. D.w.z. dat men het niet mag namaken, ook niet in gereduceerde proporties; dat men het niet mag natekenen; dat men het niet mag fotograferen. Kortom, dat alle figuratie welke, op de een of andere manier, in de een of andere materie, het Atomium afbeeldt, behoort tot het exclusief monopolium van de auteurs van dit monument. De rechtsleer, zowel als de jurisprudentie zijn het er tot vervelens toe over eens, dat het begrip reproductie alomvattend is. In de strikte zin van het woord zou het zelfs aan een amateur niet geoorloofd zijn, het Atomium zonder vergunning van de auteurs te fotograferen. Maar dit laatste is natuurlijk ijle theorie, waarvan niemand denkt of ooit gedacht heeft ze in de praktijk om te zetten.

Het Atomium is niettemin een monument, dat zich op een publiek plein bevindt. Als dusdanig wordt door de Belgische en Franse rechtsleer een jurisprudentie aanvaard, dat eenieder het recht zal hebben dit monument, samen met zijn omgeving, dus geïntegreerd in zijn publiek kader, te reproducieren, zonder daartoe enige toelating te moeten inwinnen van wie ook. Foto's, tekeningen, etc... welke het Atomium afbeelden in het kader der Wereldtentoonstelling, ontsnappen derhalve aan het monopolium van de auteurs (7). Zoals wij echter hierna zullen zien, wijkt de Nederlandse wetgeving hierin af van onze opvattingen en het is in deze afwijking, dat men de kontradiktie tussen het vonnis van Den Haag en dat van Gent moet zoeken (8).

12. Wie zijn de auteurs van het Atomium? Zij die het auteurswerk als dusdanig hebben ontworpen, uitgewerkt en getekend. Dus zij die het vaderschap kunnen inroepen over de plannen, welke aan de grondslag liggen van het Atomium, zoals het zich in werkelijkheid, met al zijn details van lijnen, vormen en kleuren, op de hoogvlakte van de Heizel verheft. Hij die op het gedacht kwam de metaal-molekule als centraal idee van dit monument te gebruiken, kan men wel spitsvondig noemen; hij is echter geen auteur van dit monument, zo hij geen deel nam aan de uitwerking van zijn idee. Zij die het evenwicht en de kracht-spanningen van deze konstruktie hebben berekend, of die de plannen hebben uitgevoerd, die de konstruktie hebben opgetrokken, verdienen ongetwijfeld veel, mogelijk meer lof dan de ontwerpers, maar in de kroon van het vaderschap, van het auteurschap, kunnen zij geen deel hebben.

13. De beginselen welke wij in onze korte studie hebben naar voor gebracht, vinden hun bevestiging in het bij de aanvang geciteerde vonnis dd. 29 mei 1958 der rechtbank van Gent. De betwisting ging over een textiel-vignet, het Atomium voorstellend, dat door de fabrikant-verweerder was aangewend en verspreid, zonder de vergunning der ontwerpers van het Atomium en in strijd met de rechten van een ander fabrikant, welke op een regelmatige wijze in het bezit was gekomen van het gebruiksrecht, in de textielsector, der afbeelding van het Atomium. De rechtbank stelt vooreerst in feite vast dat het betwiste vignet het Atomium voorstelt. Vervolgens maakt zij een duidelijk onderscheid tussen de figuratie van een metaal-molekule, welke tot het publiek domein behoort, en deze van het Atomium, dat ongetwijfeld de nodige eigenschappen vertoont van een originele kompositie van lijnen, vormen of kleuren. De rechtbank stelt ook nog vast, 1° dat een dergelijke kompositie, sinds het Kon. Besluit van 29 januari 1935, zelfs zonder dat zij een artistiek karakter zou wegdragen, wordt beschermd door de wet van 22 maart 1886 op het auteursrecht; 2° dat het feit dat het Atomium werd opgericht op het terrein der Wereldtentoonstelling, geenszins met zich brengt, dat dit monument door eenieder zou mogen gereproduceerd worden. Tenslotte, vermits niemand betwist dat Ingenieur Waterkeyn een der ontwerpers is van het Atomium, zoals het werd opgericht op de Heizelvlakte, verklaart de rechtbank zijn aktie, welke er toe strekt zijn privatieve rechten op dit monument te horen bevestigen, ontvankelijk en grond, met de gevolgen daaraan verbonden.

14. Zoals wij bij de aanvang er hebben op gewezen, staat de beslissing van de Haagse rechter diametraal tegenover de uitspraak van Gent. Het geval in Nederland betrof de verspreiding, door de Haagse uitgever,

van een plan der Wereldtentoonstelling. Op de voorpagina figureerde de afbeelding van het Atomium. Vermits men aldus had gehandeld buiten zijn vergunning om, meende Ingenieur Waterkeyn dat hierdoor zijn rechten werden miskend. In tegenstelling met wat gebeurde te Gent, heeft de rechtbank van Den Haag hem van zijn vraag afgewezen. Dit belet nochtans niet dat deze rechter, volgens de Nederlandse auteurswet van 23 september 1912, een juist oordeel heeft geveld.

Het voornaamste motief der rechtbank van Den Haag steunt inderdaad op het feit, dat de enorme massa van het Atomium zich op de openbare weg bevindt. Welnu art. 18 van de Nederlandse auteurswet luidt: « Als inbreuk op het auteursrecht op een werk, als bedoeld bij art. 10, 6° (teeken-, schilder-, bouw- en beeldhouwwerken, lithografieën, graveer- en andere plaatwerken) hetwelk blijvend op of aan den openbaren weg zichtbaar is gesteld, wordt niet beschouwd de veeveelvoudiging, welke door hare grootte of door de werkwijze, volgens welke zij vervaardigd is, een duidelijk verschil vertoont met het oorspronkelijk werk, en zich, wat bouwwerken betreft, tot het uitwendige daarvan bepaalt ». Dit is ongetwijfeld het geval met het Atomium, zodat op grond daarvan, de pretenities van Ingenieur Waterkeyn moesten worden afgewezen. In de Belgische noch Franse wetgeving staat een dergelijke uitzondering, op het reproductierecht van de auteur, beschreven. Alleen kwam de rechtsleer en de jurisprudentie in deze landen tot een gelijkaardige, maar, zoals wij hebben gezien, meer genuanceerde konklusie (9).

In het vonnis vinden wij nochtans een tweede motief, dat ons bijzonder zwak voorkomt. De rechtbank houdt nl. voor, dat de afbeelding van het monument slechts een vage overeenstemming biedt met het origineel, zodat er niet kan gesproken worden van een openbaarmaking in de zin van de Nederlandse Auteurswet van 1912. Uit de « Memorie van Antwoord op het Voorlopig Verslag van het afdelingsonderzoek der 2de Kamer » blijkt nochtans dat men het begrip openbaarmaking in zijn ruimste betekenis dient te on-interpretieren (10). Daarbij komt dat, volgens de uitdrukkelijke bepaling van art. 13 der Nederlandse wet van 1912, men onder *verveelvoudiging* mede dient te verstaan: « in het algemeen ieder gehele of gedeeltelijke bewerking of nabootsing in gewijzigden vorm, welke niet als nieuw, oorspronkelijk werk moet worden aangemerkt ». Hetgeen in de « Memorie van Toelichting » nog scherper wordt bevestigd, nl. daar waar wordt gezegd: « Dat de ene leemte in dit artikel zoude zijn, dat niet als uitdrukkelijk verboden veeveelvoudiging wordt aangemerkt, niet-letterlijke nadruk, (...) » kan niet worden beaamd. Het begrip « veeveelvoudiging » kan nimmer bedoelen het in het leven roepen van een of meer absoluut gelijke werken, vermits het volkomen navolgen in alle opzichten een feitelijke onmogelijkheid is. Een veeveelvoudiging wijkt steeds af van het oorspronkelijke, hoezeer men ook trachtte tot volkomen gelijkheid te geraken » (11). Ten overstaan van deze toelichtingen kan men moeilijk deze tweede overweging van de Haagse rechter als steekhoudend blijven beschouwen.

Frans VAN ISACKER,
Advocaat te Mechelen.

(1) Tot heden bleven onze pogingen vruchteloos om in het bezit te komen van een kopie van het Haagse vonnis, dd. 23 juli 1958 (?). In deze studie steunen wij ons derhalve noodgedwongen, met het vanzelfsprekende voorbehoud, op de teksten in de pers verschenen.

(2) RB. Gent, 29 mei 1958, J.T. 1958, pp. 458-459. — Sinds

het schrijven van dit artikel werd dd. 12 nov. 1958 door de correctionele rechtbank te Brussel, eveneens in betrekking tot het Atomium, een vonnis geveld, dat nog niet werd gepubliceerd, maar waarvan de conclusies, volgens de nieuwsberichten althans, gelijkaardig schijnen met deze der rechtbank te Gent.

(3) J. Hamels, *Code des Droits Intellectuels*, Brussel (Bruylant), 1943, pp. 135-144.

(4) M. Benoît & L. Descamps, *Commentaire Législatif de la loi du 22 mars 1866 sur le Droit d'Auteur*, Brussel (E. Ramlot), 1886.

(5) H. Desbois, *Le Droit d'Auteur*, Parijs (Daloz), 1950, nummer 1.

(6) Voor de sceptici die zouden van mening zijn, dat de

wetenschap zich kan vergissen, blijft het dan niettemin een feit, dat dit abusief symbool sinds lang gemeen goed is geworden, zodat om die reden evengoed, de afbeelding van dit symbool elk origineel creatief karakter mist.

(7) Cfr. Advies van Adv. Gen. Ganshof van der Meersch voor Arr. Cass. dd. 4 dec. 1952, Pas. 1953, I, 221; L. Remouchamps, *Auteursrecht, Administratief Lexicon A 4*, Brugge (Die Keure), z.b. nr 94; H. Desbois, *Le Droit d'Auteur*, Parijs (Daloz), 1950, (nrs 325-327).

(8) Cfr. infra nr 14.

(9) Cfr. supra nr 11.

(10) Mr M.L. De Beaufort, *Auteurswet 1912*, 8e druk, Zwolle (Tjeenk Willink) 1950, pp. 31 en 32.

(11) Perid., pp. 35-37.

RECHTSpraak

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 20 december 1957.

Voorzitter : M. de Clippele.

Raadshoer-Verslaggever : M. De Bersaques.

Advocaat-generaal : M. Mahaux.

Advocaten : Mrs. Van Rijn en Demeur.

Zeerecht. — Zeevervoer. — Schade op tegenspraak vastgesteld op het ogenblik der inontvangstneming.

De ontvanger moet tot de bij artikel 91A, § 3-6, eerste en tweede lid van de wet op de zeevaart bepaalde kennisgeving van het verlies of de schade niet overgaan, wanneer overeenkomstig het derde lid van die bepaling de geleden averij op tegenspraak is vastgesteld op het ogenblik van de inontvangstneming.

A. M. Yost t./Mij. St. Paul Fire and Marine Insurance

Gelet op het bestreden arrest, gewezen door het Hof van Beroep te Brussel op 15 juni 1956;

Over het eerste middel afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest het vonnis a quo te niet doet en eiser veroordeelt om aan verweerster 26.540 fr. te betalen ten titel van schadevergoeding, om de reden dat « door de eerste rechter oordeelkundig werd beslist, in overwegingen waarbij het Hof zich aansluit, dat ... het voorbehoud door aanlegster (hier verweerster) gemaakt, aan de hand der bewoordingen die op het laatvolgen voorkomen, zich onbetwistbaar uitstrekt zowel tot de averij als tot eventueel tekort en geenszins aan duidelijkheid mist »,

doordat die motivering, door verwijzing naar de redenen van de eerste rechter tegenstrijdig is met het dispositief van het bestreden arrest dat zonder voorbehoud het vonnis a quo te niet doet, en dus niet wettelijk de beslissing van het Hof zou kunnen rechtvaardigen :

Overwegende dat het bestreden arrest, zonder tegenstrijdigheid, enerzijds, de beweegredenen van het beroepen vonnis heeft kunnen overnemen, in zover het besliste dat het door de bestemming uitgedrukte voorbehoud zowel het tekort als de averij, welke de vervoerde kist vertoonde, betrof, en, anderzijds, gezegd vonnis heeft hervormd, vermits die hervorming vreemd was aan de door het arrest overgenomen overwegingen; Dat het middel feitelijke grondslag mist;

Over het tweede middel afgeleid uit de schending der artikelen 91 van de Zeevaartwet die het Boek II van het Wetboek van Koophandel uitmaakt, meer be-

paald van paragraaf III, 6°, van dat artikel, 1315 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest eiser veroordeelt om aan verweerster 26.540 fr. te betalen ten titel van schadevergoeding, wegens een beweerd tekort ondergaan door de betwiste kist, om reden dat « bij de aflevering der koopwaar vastgesteld werd dat de kist nr 838 A beschadigd werd, doch dat hij gemeen overleg door de deskundigen De Waele en Deronghe die ter zake respectievelijk door de vertegenwoordigers van de rederij en van de bestemming aangesteld waren, besloten werd, gelet op de moeilijkheden de goederen ter plaatse na te zien, van ze nadien in het magazijn van de bestemming te expertiseren; dat dan ook op het laatvolgen in dato 3 december 1949 het volgend voorbehoud vermeld werd : « Kist A hersteld; inhoud volgens experten De Waele en Deronghe »; dat door de eerste rechter oordeelkundig werd beslist, in overwegingen waarbij het Hof zich aansluit, dat, ondanks het bevestigend protest van aanlegster (hier verweerster) d.d. 5 december 1949 slechts van averij gewaagt, het voorbehoud door aanlegster gemaakt, aan de hand der bewoordingen die op het laatvolgen voorkomen, zich onbetwistbaar uitstrekt zowel tot de averij als tot eventueel tekort en geenszins aan duidelijkheid mist; dat waar, op geldige wijze, bij de aflevering der vervoerde goederen, in het laatvolgen voorbehoud werd gemaakt, het aan de vervoerder behoort te bewijzen dat hij zijn verplichtingen uitgevoerd heeft of in de onmogelijkheid verkeerde ze na te leven; ... dat, waar anderzijds uit de vermeldingen van het laatvolgen blijkt dat de deskundigen akkoord waren om de goederen in de magazijnen van de bestemming te expertiseren, het aan de vervoerder behoort te bewijzen dat het vastgesteld tekort te wijten is aan een oorzaak die hun vreemd is; » en — door de redenen van de eerste rechter tot de zijne te maken — ... « dat het nazicht van de inhoud van de kist ter sprake niet mogelijk was bij de ontscheping; dat hieruit moet besloten worden dat deze onmogelijkheid van nazicht zowel voor averij als voor tekort gold; dat aldus het voorbehoud van aanlegster niet omstandiger kon beschreven worden in het laatvolgen dan het gedaan werd; dat dit voorbehoud, zoals omschreven, geen andere beduiding heeft en genoegzaam duidelijk is, derhalve wel degelijk beantwoordt aan de voorschriften van artikel 91/6° der zeevaartwet en van volle kracht is én voor averij én voor tekort »,

dan wanneer :

1. de vervoerder vermoed wordt, tot bewijs van het tegendeel, de goederen te hebben afgeleverd « zoals zij in het cognossement beschreven zijn », tenzij de bestemming hem schriftelijk, hetzij op het ogenblik van het weghalen der koopwaar, hetzij, in geval van niet uiterlijk zichtbaar verlies of beschadiging, binnen

de drie dagen na de aflevering « kennis heeft gegeven van het verlies of van de schade en van de algemene aard van dit verlies of die beschadiging » — of dat de staat van de koopwaar tegensprekelijk vastgesteld geworden is op het ogenblik van de in ontvangstneming;

2. de verplichting, om in de door de bestemming gegeven kennisgeving, « de algemene aard van het verlies » aan te duiden, impliceert dat die kennisgeving, buiten de bevestiging van een verlies, ook nog een schatting moet bevatten van de omvang ervan en minstens benaderend moet zijn; waaruit volgt dat een kennisgeving die alleen zinspeelt op de mogelijkheid van een verlies niet beantwoordt aan de voorschriften van de wet;

3. de onmogelijkheid de inhoud van een kist te onderzoeken op het ogenblik van het weghalen en, bijgevolg, op dat ogenblik een regelmatig voorbehoud te formuleren aangaande een eventueel tekort, ontslaat de bestemming niet, indien hij wil beletten dat de vervoerder het vermoeden geniete van een aflevering overeenkomstig het cognossement, van de verplichting hem, binnen de drie dagen van de aflevering, kennisgeving te laten geworden overeenkomstig de voorschriften van de wet,

4. het feit alleen dat « de deskundigen akkoord waren om de goederen in de magazijnen van de bestemming te expertiseren » het door de wet ten voordele van de vervoerder ingestelde vermoeden niet zou kunnen omverwerpen wanneer de bestemming geen geldig voorbehoud heeft gemaakt, en dat de staat van de koopwaar niet tegensprekelijk is vastgesteld geworden op het ogenblik van de inontvangstneming :

Overwegende dat het bestreden arrest releveert « dat bij de aflevering der koopwaar op 3 december 1949 vastgesteld werd dat de kist nr 838 A beschadigd werd doch, dat bij gemeen overleg, door de deskundigen De Waele en Deronghe, die ter zake respectievelijk door de vertegenwoordigers van de rederij en van de bestemming aangesteld waren, besloten werd, gelet op de moeilijkheden de goederen ter plaatse na te zien, ze nadien in het magazijn van de bestemming te expertiseren; dat dan ook op het laatvolgen in dato van 3 december 1949, het volgend voorbehoud vermeld werd « Kist A hersteld; inhoud volgens experts De Waele en Deronghe »;

Dat, luidens een niet betwiste beschouwing van het arrest, uit die vermelding onbetwistbaar blijkt « dat de kist bij de aflevering beschadigd was en dat de deskundigen akkoord gingen om slechts later de inhoud ervan na te gaan »;

Overwegende dat het arrest er insgelijks op wijst dat de koopwaren op 6 maart 1950 werden vervoerd bij de bestemming waar de deskundigen op 7 maart 1950 vaststelden dat voormelde kist een tekort vertoonde;

Overwegende dat de ontvanger tot de bij artikel 91A, § III-6°, 1e en 2e alinea, der wet op de zeevaart voorzien schriftelijke kennisgeving van het verlies of de schade niet moest overgaan, daar, overeenkomstig het derde alinea van die bepaling, de door de kist geleden averij tegensprekelijk vastgesteld was geweest op het ogenblik van de inontvangstneming en het aan de rederij teruggegeven laatvolgen, daarenboven uitdrukkelijk het tussen de deskundigen der partij getroffen akkoord vermeldde;

Dat, vermits aanlegger niet beweert dat het cognossement melding maakt van die schade, hij, luidens artikel 91A, paragraaf III-4° van voormelde wet, geacht was gezegde kist in goede staat te hebben ontvangen en voor de geleden schade dus verantwoordelijk vermoed was, behoudens bewijs van zijnentwege dat die averij hem niet toerekenbaar was;

Overwegende dat, vermits aanlegger zulk bewijs niet heeft geleverd, het bestreden arrest hem wettelijk tot herstelling van de door de ontvanger geleden schade heeft veroordeeld;

Dat, vermits het bestreden dispositief aldus wettelijk gerechtvaardigd is, het middel bij gebrek aan belang niet ontvankelijk is;

Over het derde middel afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest eiser veroordeelt aan verweerster 26.540 fr. te betalen ten titel van schadevergoeding,

zonder het middel te beantwoorden waarbij eiser in zijn regelmatig voor het hof van beroep genomen conclusies staande hield dat « het feit dat eveneens tekorten in de kist C.L. werden bevonden, alsook dat twee planken van het deksel van de kist A ontbraken volgens verklaring van de magazijnier, bewijst dat de schade zich op kade voorgedaan heeft »,

doordat het bestreden arrest dus niet wettelijk gemotiveerd is :

Overwegende dat de rechter over de grond de conclusies van aanlegger heeft beantwoord, vermits hij beslist dat de aanvoeringen van de deskundige Deronghe, in die conclusies overgenomen, betreffende de oorzaak van het vastgestelde tekort noch afdoende noch bewezen zijn;

Dat het middel feitelijke grondslag mist;

Om die redenen,

Verwerp de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 11 april 1957.

Voorzitter : M. Sohier.

Raadsheer-verslaggever : M. Van Beirs.

Advocaat-generaal : M. Delange.

Advocaat : Mr. Van Leynseele.

1) **Cassatie. — Ontvankelijkheid van voorziening in cassatie.**

2) **Inkomstenbelastingen. — De in artikel 55 van de wetten op de inkomstenbelastingen voorziene rechtspleging van de fiscale commissie is niet verplicht.**

1. *Verzoekschrift tot cassatie alsmede de daarbij gevoegde stukken, voorzien van de door de hoofdgriffier van het Hof van Beroep ondertekende vermelding, dat zij op een bepaalde dag ter griffie van het Hof ontvangen zijn.*

Zodanige vermelding, waardoor de nederlegging is vastgesteld, hoewel aangebracht zonder aanwijzing van de naam van de neerlegger, is regelmatig en impliceert, dat de nederlegging is verricht door eiser in cassatie zelf.

2. *De raadpleging van de fiscale commissie, waarin bij artikel 55 van de wetten op de inkomstenbelastingen is voorzien voor het geval, dat de belastingplichtige verklaart niet akkoord te gaan met het cijfer, dat de administratie voornemens is in de plaats van dat der aangifte te stellen, is niet dwingend voorgeschreven.*

Zelfs wanneer die raadpleging door de belastingplichtige is verzocht, blijft zij een faculteit voor

de administratie, die ze alleen vermag te bewerkstelligen.

Sergant Wwe Olivier, J. Olivier en Maes t./de Belgische Staat (Minister van financiën).

Gelet op het bestreden arrest, op 9 juli 1954 door het Hof van Beroep te Brussel geweest ;

Over de grond van niet-ontvankelijkheid, door verder opgeworpen en afgeleid uit de vermelding welke voorafgaat aan de inventaris der stukken, die op 9 november 1954 door de hoofdgriffier van het Hof van Beroep te Brussel is opgemaakt, volgens welke vermelding het verzoekschrift tot cassatie op 19 oktober 1954 ter griffie van evengemeld Hof neergelegd is door Meester Lermusiaux, pleitbezorger bij hetzelfde Hof, dan wanneer niet bewezen is dat deze pleitbezorger tot die neerlegging volmacht ontvangen had ;

Overwegende dat het verzoekschrift tot verbreking alsmede de daarbij gevoegde stukken voorzien zijn van de door de hoofdgriffier van het Hof van Beroep te Brussel ondertekende vermelding dat zij op 19 oktober 1954 ter griffie van dit Hof ontvangen zijn ;

Overwegende dat zodanige vermelding waardoor de neerlegging vastgesteld is, hoewel aangebracht zonder aanduiding van de naam van de neerlegger, regelmatig is en impliceert dat de neerlegging door aanlegger zelf is verricht ;

Overwegende dat de aanduiding welke voorafgaat aan de op 9 november 1954 opgemaakte inventaris niet tot doel heeft de neerlegging vast te stellen en niet in aanmerking kan worden genomen als bewijselement van de omstandigheden dier neerlegging ;

Dat de grond van niet-ontvankelijkheid derhalve niet kan aangenomen worden ;

Over het eerste middel, schending van de artikelen 97 en 110 van de Grondwet, 55, par. 2, en 28 van de wetten betreffende de inkomstenbelastingen, samengeschied bij besluit van 31 juli 1943,

doordat, *eerste onderdeel*, de belastbare grondslag aan de hand waarvan de aanvullende aanslagen gevestigd zijn bij navordering van rechten over de dienstjaren 1941 tot 1945 door de administratie bepaald is geworden door indicieën, dan wanneer de administratie geen belastingsupplementen mocht vestigen dan onder aanvoering van het bewijs van het juist bedrag van de belastbare inkomsten van de rechtsvoorganger van aanlegsters, diens niet akkoord gaan met het bericht van wijziging waardoor de administratie hem in kennis stelde van het cijfer dat zij voornemens was in de plaats te stellen van dat der aangifte niet voorgelegd zijnde aan de fiscale commissie, waarvan de belanghebbende het optreden formeel verzocht had,

en doordat, *tweede onderdeel*, het bestreden arrest het verweer niet behandelt dat vóór het Hof van Beroep bij conclusies regelmatig opgeworpen is en gestuurd is op de in het eerste onderdeel van het middel aangehaalde beschouwingen ;

Over het eerste onderdeel :

Overwegende dat de raadpleging van de fiscale commissie waarin bij artikel 55 van de samengeschiede wetten voorzien is in geval de belastingplichtige verklaart dat hij niet akkoord gaat met het cijfer dat de administratie voornemens is in de plaats van dat der aangifte te stellen, niet verplicht is ; dat, zelfs wanneer die raadpleging door de belastingschuldige aangevraagd is, zij een faculteit blijft voor de administratie die ze alleen vermag te bewerkstelligen ;

Overwegende dat het niet-voorleggen, door de admi-

nistratie, van dergelijk niet-akkoord gaan met de fiscale commissie naar luid van artikel 55 generlei juridisch gevolg met zich brengt en dus de aard van het op de administratie rustende bewijs niet wijzigt wanneer zij van mening is het bedrag der aangegeven inkomsten te moeten wijzigen ;

Dat het eerste onderdeel van het middel naar recht faalt ;

Over het tweede onderdeel :

Overwegende dat het bestreden arrest beslist, enerzijds, « dat het voor de fiscus een faculteit en geen verplichting is het geschil tussen hem en een belastingschuldige aan de fiscale commissie voor te leggen » en, anderzijds, « dat de door de administratie gevolgde procedure strookt met de bepalingen van artikel 55 van de samengeschiede wetten » ;

Dat het aldus het middel beantwoord heeft, opgeworpen door aanlegsters die bij conclusies betoogden dat het feit dat de administratie het niet akkoord gaan van de belastingschuldige niet aan de fiscale commissie voorlegt, dan wanneer hij toepassing van deze procedure verzoekt, voor haar de last van het bewijzen van het juist bedrag van de belastbare inkomsten van die belastingschuldige medebrengt opdat een wettelijke wijziging van het bedrag kan plaats hebben ;

Dat het tweede onderdeel van het middel in feite niet opgaat ;

Over het tweede middel, schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 55, par. 1, van de wetten betreffende de inkomstenbelastingen, samengeschied bij besluit van 31 juli 1943, doordat het bericht van wijziging dat op 15 februari 1946 aan de rechtsvoorganger van aanlegsters toegezonden is niet behoorlijk met redenen omkleed is daar het geen melding maakt van de besluitwet van 17 december 1942 waarbij de termijnen van artikel 74 der samengeschiede wetten geschorst zijn en het vestigen van de litigieuze aanslagen mogelijk gemaakt is ;

Overwegende dat, vermits de rechtsvoorganger van aanlegsters in zijn reclamatie geen betwisting opgeworpen heeft nopens de regelmatigheid van het bericht van wijziging van zijn aangifte, hetwelk hem door de controleur was toegezonden en vermits de directeur der belastingen over deze vraag niet ambtshalve uitspraak heeft gedaan, het Hof van Beroep geen kennis ervan kon nemen en ze niet afgedaan heeft, hetzij ambtshalve, hetzij op het verzoek van partijen ;

Dat het middel, waardoor een betwisting voorgebracht is welke buiten de grenzen ligt van het geschil dat door de reclamatie en het beroep bij de rechter over de grond aangebracht is of dat door het bestreden arrest afgedaan is, niet ontvankelijk is ;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening ;
Veroordeelt aanlegsters tot de kosten.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

RAAD VAN STATE

6e Kamer. — 26 juni 1958.

Voorzitter : M. Vauthier.

Raadsheren : MM. Declaire en Coyette.

Substituut-auditeur-generaal : M. Sarot.

Advocaat : Mr De Meyer.

Gemeente. — Intrekking bij K.B. van de staats- en provincietoelagen voor de gewone dienst van het lager onderwijs in de betreffende gemeente. — Ontbreken van behoorlijke lokalen voor het gemeente-onderwijs. — Artikels 22 en 23 van de lager onderwijswet. — Gemeenteautonomie. — Ontoelaatbaarheid van de intrekking van provincietoelagen bij K.B.

De in artikel 23, derde lid van de lager onderwijswet bedoelde maatregel is de door de wet bepaalde sanctie, waardoor de toezicht houdende overheid haar controle op de « behoorlijkheid » van de voor het gemeente-onderwijs dienende lokalen kan uitoefenen.

Wanneer de Koning beslist, dat de gemeente zo spoedig mogelijk maatregelen moet treffen om haar scholen van een behoorlijke materiële organisatie te voorzien, blijft hij binnen de perken van zijn beoordelingsbevoegdheid.

De toepassing van het beginsel der gemeenteautonomie is ondergeschikt aan de controle, welke de Koning krachtens artikel 23 van de lager onderwijswet uitoefent.

De financiële toelagen van de provincie mogen niet bij K.B. worden ingetrokken (artikel 22, tweede lid, lager onderwijswet.)

Gemeente Vaux-Chavanne t/ Belgische Staat.

Arrest Nr 6415.

Oevrwegende dat de tegenpartij in dit geval toepassing heeft gemaakt van artikel 23, derde lid, van de wet tot regeling van het lager onderwijs, dat zegt : « Wordt door het toezicht vastgesteld dat een gemeente... de wet en de reglementen niet naleeft en halsstarrig weigert ze na te leven, dan worden de toelagen, voorzien bij § 1 van dit artikel, hun geheel of gedeeltelijk onttrokken bij koninklijk besluit, met redenen omkleed en in het Belgisch Staatsblad opgenomen »; dat het bestreden koninklijk besluit als volgt is gemotiveerd : « Aangezien de gemeente klaarblijkelijk verwaarloost de effectieve maatregelen te treffen om, in een nabije toekomst een materiële inrichting welke past voor haar scholen, tot stand te brengen »; dat deze maatregel het gevolg is van de volharding van de gemeente in haar verzuim om de door het hoofdbestuur noodzakelijk geachte restauratie- en verbouwwerken aan de gemeenteschool uit te voeren, ondanks een stellige ingebrekestelling van 29 augustus 1951;

Overwegende dat artikel 13 van de organieke wet zegt : « Er is in elke gemeente ten minste één gemeenteschool gevestigd in een behoorlijk lokaal »; dat de in artikel 23, derde lid, gestelde maatregel de door de wet bepaalde sanctie is waardoor de toezicht houdende overheid haar controle over de « behoorlijkheid » van de voor het gemeente-onderwijs dienende lokalen kan uitoefenen; dat de Koning, toen hij besliste dat de gemeente zo spoedig mogelijk maatregelen moest treffen om haar scholen van een behoorlijke

materiële organisatie te voorzien, binnen de perken van zijn beoordelingsbevoegdheid is gebleven;

Overwegende dat verzoekster doet gelden dat zij beslist had, overeenkomstig de uitdrukkelijke wil van de Minister van Openbaar Onderwijs nieuwe schoolgebouwen op te richten volgens plannen die door de inspecteur-generaal van het onderwijs en door de diensten voor stedenbouw waren goedgekeurd; dat zij daaruit afleidt dat de bestreden beslissing gebrekkig is wegens dwaling in de motivering;

Overwegende dat het bouwen van het ontworpen schoolcomplex afhankelijk was van de toekenning van buitengewone staats-toelagen; dat noch de inspecteur-generaal noch de diensten voor stedenbouw bevoegd waren daarover te beslissen; dat uit de briefwisseling tussen het hoofdbestuur, de gouverneur en de arrondissement-commissaris evenals uit de bemoeiingen van deze hoge ambtenaren bij de gemeenteoverheden blijkt, dat het bouwen van een nieuwe school niet werd overwogen omdat dit voor de gemeente een uitgave zou betekenen waartegen zij financieel niet opgewassen was en omdat de toekenning van maximale staats-toelagen niet kon worden verantwoord, doordat de bestaande gebouwen voor verbouwing vatbaar waren; dat verzoekster tegenover deze briefwisseling vergeefs haar interpretatie stelt van een brief welke de Minister op 5 november 1954 aan de gouverneur had gericht en waaruit zou blijken dat hij de gemeente zou hebben verzocht, een nieuwe school te laten bouwen; dat zodanige interpretatie geen steun vindt in de bemoeiingen van de gouverneur en de arrondissement-commissaris; dat, hoe dan ook, het voornemen van de gemeentebesturen, de nauwkeurige voorstellen van het hoofdbestuur ten aanzien van de restauratie en de verbouwing van de school niet op te volgen, duidelijk tot uiting is gekomen tijdens de beraadslaging van de gemeenteraad van 24 juli 1956, die door een bijzonder commissaris was opgeroepen; dat de negatieve houding van de gemeente de bestreden beslissing heeft gemotiveerd; dat het middel van verzoekster steunend op een dwaling in de motivering feitelijke grondslag mist;

Overwegende dat verzoekster betoogt dat de tegenpartij afbreuk heeft gedaan aan het beginsel der gemeenteautonomie, doordat zij haar eigen opvatting over de schoolgebouwen heeft opgedrongen, terwijl alleen de gemeentebesturen bevoegd waren om te beslissen welke gebouwen de gemeente konden passen;

Overwegende dat de toepassing van het beginsel der gemeenteautonomie ondergeschikt is aan de controle, welke de Koning krachtens artikel 23 van de wet tot regeling van het lager onderwijs uitoefent; dat de Koning van zijn bevoegdheid gebruik heeft gemaakt zoals door de wet is bepaald; dat het middel rechtsgrond mist;

Overwegende dat verzoekster betoogt dat de bestreden beslissing het resultaat zou zijn van een machts- en procedureafwendings, en zich hiervoor beroept op verschillen in de adviezen van de inspectiedienst; dat zij echter niet bewijst dat deze adviezen tot gevolg hebben gehad, dat een beslissing tot stand is gekomen die steunt op andere gronden dan de aan het algemeen belang ontleende gronden welke in de bestreden beslissing worden opgegeven; dat het middel niet in aanmerking komt;

Overwegende dat verzoekster doet gelden dat de bestreden beslissing met machtoverschrijding is genomen, in zover zij de provincietoelagen intrekt;

Overwegende dat het derde lid van artikel 23 van de organieke wet de Koning enkel machtigt tot het intrekken van de in het eerste lid van genoemd artikel bepaalde toelagen; dat de financiële bijdragen van de

provincie in het tweede lid van artikel 22 vermeld worden; dat zij niet bij koninklijk besluit mogen worden ingetrokken; dat de eis in dit opzicht gegrond is,

Besluit :

Artikel 1. Het koninklijk besluit van 10 augustus 1956 wordt vernietigd in zover het de provincietoelagen aan verzoekster ontnemt; voor het overige wordt de eis verworpen.

Artikel 2. Van dit arrest zal een uittreksel in het Belgisch Staatsblad worden bekendgemaakt.

Artikel 3. De kosten, bepaald op 750 frank, komen tot een bedrag van 375 frank ten laste van verzoekster en tot een bedrag van 375 frank ten laste van de tegenpartij.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer. — 25 juni 1958.

Voorzitter : M. Halleman.

Raadsheren : M.M. Van Hal en de la Vallée Poussin.

Advocaat-generaal : M. van den Eynde de Rivieren.

Advocaten : Mrs. Favart en Smolders.

Merkenrecht. — « Narcisse Noir » — « Narcisse Foncé ». — Essences-parfums. — Namaking van merk. — Referentie. — Mogelijkheid van verwar- ring bij het publiek.

Het merk « Narcisse noir » is een samengesteld merk dat als zodanig moet worden beschouwd ; al mocht zelf ieder van de samenstellende woorden een banaal karakter hebben, geeft hun samenkoppeling aan het geheel een origineel karakter.

In het geval van de zgn. « intellectuele rechten » kan er slechts sprake zijn van een monopolie van exploitatie. Het goed, dat voorwerp is van een recht op het merk, staat ten dienste van het publiek in die zin, dat het recht op het merk ten doel heeft de verwarring met andere produkten te beletten.

Opdat de referentie geoorloofd zou zijn, is niet vereist, dat zij noodzakelijk is, doch wel dat zij op correcte wijze gedaan wordt. De noodzakelijkheid der referentie kan echter een der belangrijke bestanddelen zijn om de correctheid ervan vast te stellen.

Het technisch verschil tussen de fabricatie van essences en die van parfums is zonder belang, daar men zich ter beoordeling van de namaking dient te plaatsen, niet op het ogenblik van de fabricatie, maar op dat van het gebruik van het merk. Zelfs indien de fabricatie geheel verschillend is, kan verwarring ontstaan, indien deze bij de cliënteel mogelijk is.

Fabricatie van essences en fabricatie van parfums vallen onder dezelfde aard nijverheid en handel, zodat de concurrentie tussen hen mogelijk is.

Een correcte referentie op het produkt zelf kan niet worden gecompenseerd door een correcte referentie in de catalogussen.

Voor een niet vooringenomen derde is verwar- ring mogelijk tussen de merken « Narcisse Noir » en « Narcisse foncé » ; het verschil in betekenis tussen de beide bijvoeglijke naamwoorden kan niet

beletten dat door beide uitdrukkingen hetzelfde beeld wordt opgeroepen.

Het onrechtmatige feit van namaking valt niet in het domein van de oneerlijke mededinging.

Bergaud t./N. V. Sluys Boechout ».

Gezien het beroep regelmatig op 17 december 1954 ingesteld tegen het vonnis op 26 juli 1954 tussen partijen gewezen door de Rechtbank van Koophandel, zetelend te Brussel;

Gezien het incidenteel beroep, regelmatig ingesteld tegen ditzelfde vonnis, door besluiten ter zitting van dit Hof genomen;

Overwegende dat het beroep en het incidenteel beroep ontvankelijk zijn;

Overwegende dat de eerste rechter op juiste wijze de feiten der zaak, het voorwerp van de eis en van de tegeneis en de thesissen der beide partijen heeft uiteengezet;

Overwegende dat ten onrechte de eerste rechter besliste dat de tegenvorderingen van huidige geïntimeerde, strekkende tot nietigverklaring van het merk « Narcisse Noir », waarop de hoofdvordering van huidige appellanten gesteund is, zonder voorwerp was geworden tengevolge van het verwerpen van deze hoofdeis;

Overwegende inderdaad dat deze tegenvordering niet louter een verweermiddel was maar wel een agressief karakter had, en dat het zelfs behoort ze te onderzoeken vóór andere elementen der betwisting, vermits zij de grond zelve van het recht waarop appellanten hun oorspronkelijke eis steunen, namelijk het merk « Narcisse Noir », aanvalt;

Overwegende dat geïntimeerde, die door appellanten wordt geactioneerd wegens namaking van het bedoeld merk « Narcisse Noir » ongetwijfeld belang heeft de nietigverklaring ervan te vervolgen;

Overwegende dat geïntimeerde beweert dat de twee woorden « Narcisse » en « Noir » noodzakelijke of generieke benamingen zijn; dat deze bewering te absoluut is daar men de hoedanigheid der benamingen hoeft te onderzoeken in verband met het product zelve waarop ze toegepast worden; dat, toegepast op reukwerk het woord « Narcisse » mogelijk als een generieke benaming zou kunnen doorgaan, maar dat zulks geenszins het geval is met het woord « Noir »;

Overwegende dat het trouwens aldus niet is dat de vraag hoeft gesteld te worden; dat immers het merk van appellanten een samengesteld merk is dat als dusdanig hoeft beschouwd; dat, zelfs moest ieder der woorden die het samenstellen een banaal karakter hebben, hun samenkoppeling aan het geheel een origineel karakter geeft dat louter fantastisch is en geenszins een noodzakelijke benaming, vermits een zwarte narcisbloem niet bestaat;

Dat bijgevolg op dit punt de reconventionele vordering niet gegrond is;

Overwegende, nopens de hoofdvordering, dat de eerste rechter, na vastgesteld te hebben dat het parfum vervaardigd en verkocht door tweede appellante onder het fabrieksmerk « Narcisse Noir », eigendom van eerste appellante, geenszins het voorwerp uitmaakt van een brevet, uit deze vaststelling het juiste gevolg trekt dat het iedereen vrijstaat te trachten ditzelfde parfum te vervaardigen, hetgeen het recht insluit de grondstoffen daartoe nodig te kopen en dus oók te verkopen;

Overwegende dat uit deze premissen hij nog het gevolg trekt dat dit recht op koop en verkoop slechts

kan uitgeoefend worden op voorwaarde dat het toegelaten weze aan de vervaardiger of de verkoper van die grondstoffen, d.i. de essences, het voorwerp waartoe ze moeten dienen, d.i. het parfum in kwestie, aan te duiden door zijn merk; dat de eerste rechter voorhoudt dat dergelijke referentie geoorloofd is onder de dubbele voorwaarde: 1° indien ze noodzakelijk is; 2° indien geen gevaar van verwarring voorhanden is;

Overwegende dat, ten einde de gegrondheid dezer stelling, alsook van de critiek die appellanten ertegen uitoefenen, te onderzoeken, het vereist is na te gaan welke de uitgestrektheid is van het recht op het merk;

Overwegende dat de aard en de juridische graad van dit recht, zoals deze van de verwante rechten zijnde het patentrecht, het auteursrecht, het recht op tekeningen en modellen, in de rechtsleer aanleiding gaven tot vele twistvragen, de ene houdende een recht behorende tot een dezer categorieën voor een incorporeel eigendomsrecht, andere voor een exclusief voorrecht van exploitatie, andere voor een « intellectueel recht » dat aan eigen regels gehoorzaamt, andere voor een « jus in re incorporali » of een recht op immateriële goederen, nog andere voor een « cliënteelsrecht » (zie aangaande deze verschillende stellingen o.m. Jossierand I, 1518 s.s.; Planiol et Ripert I, 2545; Jean Debin: « Les Droits intellectuels comme catégorie juridique » in « Revue Critique de Législation et de Jurisprudence » 1939, p. 113 s.s.; Roubier: « Le Droit de la Propriété Industrielle », I, 19 s.s.);

Overwegende dat de oplossing van huidig geschil niet vereist dat bepaald stelling zou genomen worden nopens de aard en de juridische grond dezer rechten, maar dat alleszins kan en moet vastgesteld worden dat in geen geval aangenomen kan worden dat ze volledig kunnen gelijkgesteld worden met een gewoon eigendomsrecht, hetgeen onder meer een exclusief recht op het gebruik (usus) van een goed veronderstelt;

Dat inderdaad, in het geval der zogenaamde « intellectuele rechten » er slechts sprake kan zijn van een monopolie van exploitatie van dit gebruik, monopolie dat zelfs, in zake merken, absoluut is dan in zake auteursrecht of patentrecht; dat het goed, voorwerp van een auteurs- of patentrecht, in tegenstelling met dit, voorwerp van een gewoon eigendomsrecht, door iedereen gebruikt wordt; dat het goed, voorwerp van een recht op het merk eveneens ten dienste staat van het algemeen publiek in die zin dat het voor doel heeft de verwarring te beletten met andere producten; dat het namelijk ten dienste staat van de handelaars die de goederen, gedekt door het merk van een fabrikant, verkopen, en ook van de kopers zelve;

Dat voorzeker alleen de auteur, de uitvinder, de titularis van een merk aanspraak kunnen maken op het profijt (fructus) dat het gebruik der uitvinding van het kunstwerk of van het merk oplevert, maar dat hij zulks enkel kan doen door zijn uitvinding, zijn kunstwerk of zijn merk ter beschikking te stellen van iedereen, dan als de eigenaar, in de gewone zin van het woord, zal trachten zijn zaak geheel voor zich te houden; dat zelfs wanneer men de voor de titularis van het recht meest voordelige oplossing neemt en het « intellectueel recht » ontleedt als een eigendomsrecht, men moet toegeven dat het een eigendomsrecht van een bijzonder karakter is, dat wel de volledige « fructus » veronderstelt maar niet de volledige « usus »;

Overwegende dat uit deze vaststellingen voortvloeit dat de titularis van het recht op een merk slechts een vordering in namaking heeft voor zover de repro-

ductie van zijn merk gedaan werd met het doel de producten die door het merk moeten geïndividualiseerd worden op onrechtmatige wijze te concurrencieren (zie Roubier op cit. I, 85 en II, 255); dat het eenvoudig gebruik van het merk een vordering in namaking kan geven; dat, opdat dergelijke vordering gegrond weze, er hoeft in feite substitutie te zijn van een product ten nadele van een ander beschermd similair product, hetgeen in zekere zin bedrog veronderstelt nopens de oorsprong van het product; dat wanneer de referentie bij voorbeeld dient om de bestemming van het product, en niet zijn oorsprong aan te duiden (zoals in zake onderdelen van auto's), de benaming niet gebruikt wordt om het aangeboden stuke zelve aan te duiden, maar wel de gehele zaak voor dewelke het bestemd is (zie Fernand Jacquin: *Annales de la propriété Industrielle, Artistique et Littéraire* 1928 - 125 ss.);

Dat het aldus absoluut niet vereist is, opdat de referentie geoorloofd zou zijn, dat ze noodzakelijk zou zijn, maar wel dat ze op correcte wijze gedaan worde; dat nochtans de noodzakelijkheid der referentie een der belangrijke bestanddelen kan zijn om de correctheid ervan vast te stellen;

Overwegende dat terzake appellanten doen gelden dat de wijze waarop het merk « Narcisse Noir » door geïntimeerde gebruikt wordt, van aard is verwarring te stichten bij het publiek nopens de oorsprong van het product onder dit merk verkocht, met het merk « Narcisse Foncé » door hen gedeponereerd; dat geïntimeerde aanvoert dat geen verwarring denkbaar is daar de industrie van de parfumeur (d.i. appellanten) verschillend is van deze van de essencebereider (d.i. geïntimeerde);

Dat de eerste rechter aanneemt dat er een fundamenteel verschil bestaat tussen de nijverheid en de handel van beide partijen en dat hij deze mening steunt op: 1° een technisch verschil tussen de fabricatie van essence en deze van reukwerken; 2° een verschil in de verpakking; 3° een verschil in de publiciteitsvormen; 4° een verschil in cliënteel;

Overwegende dat er wellicht een technisch verschil bestaat tussen de fabricatie van de essences en deze van de parfums; dat dit verschil echter zonder belang ter zake is; dat men zich inderdaad hoeft te plaatsen, ter beoordeling van de aangehaalde namaking, op het ogenblik, niet van de fabricatie, maar van het gebruik van het merk; dat, zelfs indien de fabricatie geheel verschillend was, er verwarring zou ontstaan indien deze verwarring in hoofde der cliënteel mogelijk is;

Overwegende dat de verpakking der producten van geïntimeerde verschilt van deze der producten van appellanten; dat deze vaststelling echter niet voldoende is om te besluiten tot de ondenkbaarheid der mededinging; dat de cliënt, die het product van geïntimeerde aankoopt, wel weet dat hij geen parfum aankoopt, dat hij als dusdanig onmiddellijk kan gebruiken, maar dat hij dit product aan zekere bewerkingen zal moeten onderwerpen; dat deze cliënt het normaal zal vinden dat de essence waarmede hij het parfum kan vervaardigen in veel goedkopere voorwaarden dan deze die zouden gesteld worden bij verkoop van het afgevoerd product, een meer eenvoudige verpakking heeft;

Overwegende dat de publiciteit van geïntimeerde voorzeker niet van dezelfde aard is dan deze van appellanten; dat zij namelijk niet geschiedt in dezelfde soort publicaties, en dat zeker een gedeelte der cliënteel van appellanten nooit bereikt wordt door geïntimeerde of door haar publiciteit; dat het anderzijds echter vaststaat, vermits het blijkt uit de publiciteit

zelve van geïntimeerde, dat een ander gedeelte van die cliënteel wel overeenstemt, en getroffen wordt door de publiciteit van geïntimeerde; dat zulks namelijk het geval is voor nederige fabrikanten, kleine handelaars in reukwerken, haarkappers en zelfs gewone verbruikers;

Dat hier kan herinnerd worden aan hetgeen dit Hof reeds besliste op 14 juli 1951 en wat steeds waar blijft: dat de essences noodzakelijkerwijze in de samenstelling van reukwerken treden, dat tussen de essences en de afgewerkte producten van parfumerie er een dergelijke gelijkenis bestaat dat het vaststaat, volgens een eenvoudige dosering door geïntimeerde nauwkeurig aangeduid in haar catalogussen, een zekere hoeveelheid essence met alcohol van een gegeven gehalte te mengen, om de afgewerkte parfums te bekomen die dezelfde hoedanigheden zullen hebben als deze vervaardigd door appellanten;

Dat het produkt van geïntimeerde trouwens verkocht wordt in hoeveelheden vanaf 25 gram, wat wel bewijst dat het niet alleen verkocht wordt aan fabrikanten van reukwerken;

Overwegende dat het dus vaststaat dat de bedrijvigheden van beide partijen ressorteren onder dezelfde aard van nijverheid of van handel, dat concurrentie tussen hen mogelijk is; dat de referentie tot het merk van appellanten dus enkel kan geoorloofd worden indien ze op volstrekt correcte wijze gedaan wordt, zodanig dat geen twijfel kan bestaan nopens de oorsprong van het product en dat het klaar is dat ze enkel gedaan wordt om de bestemming ervan te verduidelijken;

Overwegende dat desaangaande appellanten hoofdzakelijk verwijzen naar vermeldingen in de catalogussen van geïntimeerde en aanhalen dat in deze documenten geïntimeerde zekere der door hun gebruikte merken voorstelt als beantwoordend aan de verlangens van hen die zekere typen van Franse reukwerken zoeken en beklemtoont dat ze door haar Belgische instelling sinds lang met Frankrijk een nauw contact onderhoudt; dat appellanten aantonen dat haar benaming met deze van haar Parijse collega's, gegroepeerd zijn in een speciale afdeling en gedrukt in hoofdletters om hun verkortingsaard te accentueren en aldus hun verwijzing naar de merken der Franse parfumeurs, waaronder appellanten, en het merk waarvoor ze bescherming vragen;

Overwegende dat deze vermeldingen geen ongeoorloofd karakter hebben, vooral wanneer men anderzijds vaststelt dat de geïncrimineerde catalogussen onbetwistbaar voorkomen als uitgaande van een fabriek van scheikundige producten, dat geïntimeerde, op de eerste bladzijde zich voorstelt als «fabrikant van hoogwaardige parfumoliën en aromes voor de industrie»; dat de catalogus gericht is aan personen die een «bedrijf» exploiteren, hetgeen ook blijkt uit de verkoopvoorwaarden blz. 7;

Dat geen enkele vermelding van deze catalogussen kan doen geloven dat het gaat om producten van Franse parfumeurs, maar dat er integendeel duidelijk op gewezen wordt dat het essences betreft bestemd om evenwaardige producten te vervaardigen, ja zelfs imitaties van Franse parfums; dat er geen mogelijkheid van verwarring in te vinden is nopens de oorsprong der aangeboden producten; dat desaangaande de vermeldingen op blz. 9 der catalogussen onder de titels «Franse Parfums» en «Imitaties» alle mogelijke twijfel uit de weg ruimen en duidelijk aantonen dat het enkel gaat om produkten gefabriceerd door geïnti-

meerde die kunnen gebruikt worden om imitaties van Franse parfums te vervaardigen;

Overwegende dat de toestand niet dezelfde is voor wat betreft de presentatie van het product zelve; dat het blijkt uit de uitleggingen van geïntimeerde, dat ze dit product verkoopt in flessen, bussen en vaten, voorzien van een etiket waarop, benevens de benaming van de fabrikant, d.i. geïntimeerde als merk enkel voorkomt de woorden «Narcisse Foncé» zonder vermelding dat het hier gaat om een essence bestemd tot vervaardiging van een parfum gelijkwaardig aan dit door appellanten vervaardigd;

Dat, alhoewel zeker is dat de meeste cliënten slechts kopen na de catalogussen te hebben geraadpleegd, zulks toch niet kan aangenomen worden als een algemene regel en dat hoeft aanvaard dat zekere cliënten kopen zonder voorafgaand door de catalogussen volledig ingelicht te zijn geweest; dat een oncorrecte referentie op het product zelve trouwens niet kan gecompenseerd worden door een correcte referentie in de catalogussen;

Dat de vermelding van het etiket wel een koper zou kunnen in de mening brengen dat hij een essence aankoopt voortkomende van de parfumeur aan dewelke het merk in kwestie toebehoort;

Dat deze handelwijze terecht door appellanten aan geïntimeerde verweten wordt; dat het inderdaad zeker is dat, voor een niet vooringenomen derde, de verwarring mogelijk is tussen de merken «Narcisse Noir» en «Narcisse Foncé»; dat het verschil in betekenis tussen de beide bijvoeglijke naamwoorden niet kan beletten dat door beide uitdrukkingen hetzelfde beeld wordt opgeroepen; dat zulks des te meer opvallend is daar in de mening van geïntimeerde de benaming «Narcisse Foncé» moet dienen tot referentie tot de benaming «Narcisse Noir», wat wel bewijst dat geïntimeerde bewust is van de gelijkenis tussen beide benamingen; dat het samengesteld karakter van het merk, en de omstandigheid dat beide woorden op zichzelf, of een van hen, mogelijk niet distinctief zijn, niets wegnemen aan deze vaststelling nopens de opvallende gelijkenis van het geheel; dat de omstandigheid dat tussen de namen van verschillende reukwerken een nauwe verwantschap bestaat, de fabrikanten of handelaars niet kan ontslaan van de verplichting de bestaande distinctieve merken, weze deze ook samengestelde merken, te eerbiedigen; dat het feit dat het woord «Narcisse» wordt teruggevonden in vele merken van parfums om dezelfde redenen zonder belang ter zake is;

Overwegende dat uit wat voorafgaat voortvloeit dat de oorspronkelijke vordering wegens namaking gegrond is voor zover ze de vermeldingen op de etiketten van geïntimeerde betreft; dat deze vordering niet gegrond is in zover ze gesteund is op de regels in zake oneerlijke mededinging; dat immers het onrechtmatig feit van namaking niet in het domein der oneerlijke mededinging valt (Cass. 16 maart 1939, B.J. 1939, 208 met de conclusies van de Heer Advocaat-generaal Cornil); dat de vordering wegens oneerlijke mededinging evenmin gegrond is in zover ze gesteund is op andere elementen als de feiten van namaking, namelijk de vermeldingen in de catalogussen;

Overwegende dat de miskennis door geïntimeerde van de rechten van appellanten, de eerste als eigenares van het merk, de tweede als exclusief gelicencieerde, aan deze laatsten een schade hebben berokkend, schade ter raming derwelke echter hoeft rekening gehouden met het feit dat de verwarring slechts mogelijk is geweest bij een gedeelte der cliënteel; dat de schade

zal hersteld worden door de hierna gesproken veroordeling;

Overwegende dat uit al het voorgaande voortvloeit dat de tegeneis niet gegrond is;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935, waarvan toepassing werd gedaan,

Ontvangt het beroep en het incidenteel beroep;

Verklaart het hoofdberoep gedeeltelijk gegrond.

Verklaart het incidenteel beroep ongegrond.

Bevestigt het bestreden vonnis in zover het appellanten afgewezen heeft van hun eis wegens oneerlijke mededinging en geïntimeerde van haar tegenvordering, met veroordeling tot de kosten van deze eis.

Doet het vonnis te niet voor het overige.

Hervormende :

Zegt voor recht dat geïntimeerde door de wijze waarop ze de vermelding « Narcisse Foncé » heeft aangebracht op de etiketten gekleefd op haar producten, zich schuldig gemaakt heeft aan namaking van het merk « Narcisse Noir » van appellanten.

Legt haar verbod op om nog gebruik te maken van deze benaming tenzij onder de vorm van een correcte referentie.

Veroordeelt geïntimeerde tot betaling aan elkeen der appellanten ten titel van schadevergoeding de som van 10.000 fr. voor de tot heden gerezen schade en ener som van 100 fr. voor elke daad van gebruik der benaming die strijdig zal zijn met het voorschrift van huidig arrest.

Machtigt appellanten huidig arrest te publiceren in twee dagbladen of Belgische periodieken naar haar keuze — Frans- of Nederlandstalig — onder de titel in grote karakterletters « Rechterlijk Herstel », de kosten dezer bekendmaking evenals deze van gebeurlijke vertaling van het arrest, invorderbaar zijnde ten laste van geïntimeerde op vertoon van het kwijtschrift van de drukkers of uitgevers of vertalers.

Wijst het meer gevorderde af, zowel voor wat betreft de hoofdeis als wat betreft de nieuwe eis door geïntimeerde in beroep gesteld.

Verwijst geïntimeerde in de kosten van beide aanleggen.

HOF VAN BEROEP TE GENT

Verenigde kamers. — 17 mei 1958.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Verougstraete, De Vreese, Vanparys, Beeckman en Le Fevere de ten Hove.

Advocaat-generaal : M. Vanhoudt.

Advocaten : Mrs. Tricot en Buisseret.

Vertraging in de uitvoering van een verbintenis. — Schadevergoeding alleen verschuldigd na ingebrekestelling. — Geen uitzondering op die regel in het zeerecht.

Krachtens artikel 1146 B.W. is voorafgaande ingebrekestelling vereist om de verantwoordelijkheid uit een overeenkomst te doen ontstaan indien de verbintenis niet tijdig wordt nagekomen. De wet onderstelt dat, zolang de uitvoering der overeenkomst niet wordt geëist, de schuldeiser door de vertraging geen schade heeft geleden. Deze regel luidt

geen andere uitzonderingen dan de UITDRUKKELIJK in de wet bepaalde.

De wet op het zeerecht bevat op dit stuk geen uitzonderingsbepalingen.

De bepalingen van art. 91 van de wet op de zeevaart, aansluitend bij de Hague Rules, strekken er hoofdzakelijk toe de houder van een verhandelbaar cognossement te vrijwaren tegen aansprakelijkheidsbeperkingen, die de verweerder mocht geneigd zijn op te dringen.

Het vermoeden van schuld, dat krachtens voormeld artikel op de vervoerder weegt, steunt ook op het gemene recht; artikel 91 bevestigt trouwens eenvoudig ten laste van de vervoerder in bepaalde gevallen en onder zekere voorwaarden het vermoeden vervat in artikel 1784 B.W. en in de artikelen 59 en 67, Boek II, titel II W. v. Koophandel. Deze wetsbepalingen doelen alleen op tekortkomingen ten opzichte van het goed zelf, niet op vertraging.

Artikel 128, wet op de zeevaart, doet evenmin afbreuk aan het vereiste van ingebrekestelling in geval van vertraging.

N. V. Huileries de la Nethe c/N. V. Compagnie des Messageries Maritimes.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis gewezen door de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, op 13 juni 1955, het arrest van het Hof van Beroep te Brussel dd. 17 februari 1956, en het arrest van het Hof van Verbreking dd. 3 mei 1957;

Overwegende dat er nog enkel dient beslist over de vordering van de appellante tot vergoeding voor de schade, die zij beweert geleden te hebben, door de daling van de marktprijs van de coprah, tussen het ogenblik waarop het S.S. « Nicolaos A » normaal te Antwerpen mocht worden verwacht, en de datum van zijn aankomst;

Overwegende dat de koopwaar — 400 ton coprah — bestemd voor appellante, te Cebu (Philippijnen), op 25 juni 1951 ingescheept werd onder de dekking van een door de agenten van geïntimeerde uitgegeven cognossement; dat, waar de reis normaal twee tot twee maanden en half duurt, het schip slechts op 21 augustus 1952, hetzij met een vertraging van omtrent zeven maand, in de bestemmingshaven is aangekomen; dat middelerwijl de markt van de koopwaar merkkelijk was gedaald;

Overwegende dat appellante zich door het vonnis a quo gegriefd acht doordat de eerste rechter dit deel van haar vordering heeft afgewezen om reden dat zij nagelaten heeft een ingebrekestelling te betekenen;

Overwegende dat, krachtens artikel 1146 B.W., een voorafgaandelijke ingebrekestelling alleszins vereist is om de verantwoordelijkheid uit hoofde van een overeenkomst te doen ontstaan in geval de verbintenis niet tijdig wordt uitgevoerd; dat de wet onderstelt dat, zolang de uitvoering van de overeenkomst niet wordt geëist, de schuldeiser geen schade door de vertraging heeft geleden; dat deze regel geen andere uitzonderingen kent dan deze uitdrukkelijk door de wetgever voorzien (De Page, III, n° 77);

Overwegende dat, in strijd met de stelling van appellante, de zeerechtwet, op dit stuk, geen uitzonderingsbepalingen bevat (Gent, Ber. 4.12.1897, J.C.F.I. 1898, n° 1893);

Overwegende dat de beschikkingen van artikel 91 der zeerechtwet, aansluitend bij de Hague Rules er hoofdzakelijk toe strekken de houder van een verhan-

delbaar cognossement te vrijwaren tegen beperkingen die de vervoerder omtrent zijn aansprakelijkheid zou geneigd zijn op te dringen ;

dat de presumptie van fout die, krachtens gemeld artikel, op de vervoerder weegt, ook op het gemeen recht steunt ; dat artikel 91 trouwens, lastens de vervoerder, in bepaalde gevallen en onder zekere voorwaarden, het vermoeden, vervat in artikel 1784 B.W. en artikelen 59 en 67, Boek II, titel II, Wetboek van Koophandel, eenvoudig bevestigt ;

Overwegende dat deze wetsbepalingen enkel doelen op tekortkomingen ten opzichte van het goed zelf, niet op vertraging ;

Overwegende mitsdien, dat de bepaling van artikel 91, par. III, 2°, luidens dewelke de vervoerder verplicht is zorg te dragen voor de behoorlijke en zorgvuldige lading, behandeling, stuwage, vervoer, bewaking, verzorging en lossing van de door hem vervoerde goederen, de stelling van appellante geenszins staaft ;

Overwegende dat appellante even vergeefs de paragraaf IV, 4°, van gemeld artikel 91 inroept ; dat uit geen enkel element van de zaak is gebleken dat de vervoerder de aangewezen zeeweg niet heeft gevolgd en dat hij van de normale koers is afgeweken ;

Overwegende voorts, dat artikel 128 Z.W.B. geen afbreuk doet aan de regel van de in morastelling in geval van vertraging ;

dat deze wetsbepaling, die de gevolgen regelt van ophouding of vertraging door de daad van de kapitein, de toepassing is van het gemeen recht (Smeesters en Winkelmolen, Dr. Marit., II, n° 549), namelijk van de artikelen 1315 en 1147 B.W.) ;

Overwegende dat het cognossement geen aankomst-datum bepaalt ; dat niettemin de eerste rechter met reden oordeelde dat de schuld in hoofde van geïntimeerde voldoende bewezen is door het feit zelf van de ongewoonheid van de vertraging, wijl de vervoerder noch toeval, noch overmacht, noch enige wettelijk bevrijdende oorzaak bewijst ;

Overwegende dat het definitief toekennen van de schadeloosstelling wegens kwaliteitsvermindering, zonder voorafgaande ingebrekestelling vanwege appellante, niet medebrengt dat geïntimeerde aansprakelijk is voor de schade wegens prijsdaling, indien zij niet in mora gesteld werd, vermits geïntimeerde slechts de noodzakelijkheid van immorastelling had ingeroepen in verband met de tweede schadepost ; dat, luidens artikel 1146 B.W. in fine, geen immorastelling vereist is wanneer hetgeen de schuldenaar zich verbonden heeft te geven of te doen, niet kon gegeven of gedaan worden dan binnen een bepaalde tijd die hij heeft laten voorbijgaan ;

Overwegende dat uit de gegevens der zaak blijkt dat de kwestieuze overeenkomst in feite uitgevoerd is geweest ; dat, trouwens, appellante reeds vóór de aankomst van het schip te Antwerpen een deel van de koopwaar had verkocht, en dat zij het overige zelf heeft verwerkt ;

dat appellante dan ook niet ernstig zou kunnen voorhouden dat de uitvoering van de verbintenis onmogelijk of zonder nut was geworden ;

Overwegende dat appellante het verzuim van de ingebrekestelling niet kan rechtvaardigen door te beveren dat zij niet op de hoogte was van de wederwaardigheden van het S.S. Nicolaas A ; dat uit de overgelegde stukken blijkt dat zij, in de maand september 1951, de positie van het schip kende (Brief Wullus aan Huileries, dd. 18 september 1951) ; dat zij in alle geval de Messageries Maritimes zelf op ieder moment kon

kontakteren, hetgeen zij ook gedaan heeft, doch uitsluitend met het oog op de conditionering van de coprah ;

Overwegende dat, indien geïntimeerde begin september 1951, in mora ware gesteld geweest, zij de nodige maatregelen had kunnen treffen om, bij wijze van overlading, de aankomst in de bestemmingshaven te bespoedigen ;

Overwegende dat het vonnis a quo te recht overwoog dat, mocht zelfs de vertraging aan een gebrek aan zorg te wijten zijn, de ingebrekestelling zich nog zou hebben opgedrongen om de vervoerder aan te zetten door doeltreffende middelen de vertragingsschade te voorkomen of te beperken ;

Overwegende dat appellante gedurende de reis, op geen enkel ogenblik blijkt gegeven van enigerlei bekommernis om de schommelingen van de marktprijs van de coprah ;

dat, toen haar Antwerpse expediteur, de firma Wullus, in februari 1952, in verbinding was met de agenten van de Messageries te Marseille, zij alsdan ook had kunnen aandringen op spoedige levering ;

Overwegende dat de Messageries Maritimes aldus mocht denken dat appellante geen behoefte had aan een spoedige aflevering ;

Overwegende dat volgens de voorgebrachte stukken de marktprijs slechts geringe schommelingen heeft ondergaan tussen 25 juni 1951 en de maand november van hetzelfde jaar ; dat derhalve uit de aard zelf van het contract ook niet mag besloten worden dat geen ingebrekestelling noodzakelijk was ;

dat geïntimeerde zich zeker niet aan de latere daling van de koopwaar moest verwachten en deze dan ook voor hem onvoorzienbaar was ;

Overwegende dienvolgens dat de eerste rechter te recht appellante's aanspraak op vergoeding wegens vertragingsschade heeft afgewezen ;

Om deze redenen :

Het Hof, gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935,

Alle andere en meeromvattende besluiten verwerpend als ongegrond,

Verklaart het hoger beroep, zoals het thans beperkt is geworden, ongegrond ; bevestigt derhalve de bestreden beslissing waar zij de eis tot schadevergoeding wegens daling van de coprah-prijzen heeft afgewezen ;

Verwijst appellante in de kosten van de aanleg en in de drie vierden van de kosten van de procedure vóór het Hof van Beroep te Brussel ; verwijst geïntimeerde in het overige vierde van deze kosten.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

Rechtskundig Weekblad

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 12 juli 1957.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Verougstraete en De Vreese.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Vermeulen.

Advocaten : Mrs Thuisbaert en Van Gerven.

Koop en verkoop. — Faillissement. — Schuldvergelijking.*Artikel 1328 B.W. is niet van strenge toepassing in handelszaken.**Wanneer bij een verkoop contante betaling niet is bedongen, moet de betaling geschieden op het tijdstip, waarop moet worden geleverd. (artikel 1651 B.W.).**Gedurende de verdachte periode bij faillissement van de schuldenaar is elke betaling, zelfs bij middel van schuldvergelijking nietig. Dit geldt ook voor conventionele schuldvergelijking.*

Broeckaert t./Mr. Van Gerven (Curator in het faillissement Boeckling).

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van Koophandel te St. Niklaas-Waas, eerste Kamer, op 17 april 1956;

Overwegende dat het hoger beroep regelmatig is naar de vorm en tijdig werd ingesteld;

Betreffende de geldigheid van de verkoop der machines :

Overwegende dat de eerste rechter, om oordeelkundige redenen die het Hof overneemt, terecht heeft beslist dat de verkoop geenszins valt noch onder artikel 445 noch onder artikel 448 H.W.B.;

Overwegende dat artikel 1328 B.W. in handelszaken niet van strenge toepassing is, terwijl er geen reden is om te twifelen aan de regelmatigheid of oprechtheid noch van de factuur en haar datum noch van de overeenkomst waarbij tijdelijk aan de gefailleerde het onvergeld gebruik van deze machines werd gelaten;

dat door de geïntimeerde ingeroepen omstandigheden niet volstaan om te besluiten dat de verkoop werd aangegaan met het opzet de andere schuldeisers bedrieglijk te benadelen;

Betreffende de schuldvergelijking;

Overwegende dat de vraag is of de aankoopprijs van de kwestieuze machines geldig in wettelijke of conventionele compensatie kan worden gebracht met de vordering van appellant lastens het faillissement;

Overwegende dat de eerste rechter zulks niet aanvaardde en besliste dat de vordering van appellant lastens de faling met het bedrag van de koprijns diende verhoogd, de betaling van deze kooprijns in speciën verschuldigd blijvend aan het faillissement;

Overwegende dat de eerste rechter met reden aannam dat deze kooprijns alleszins niet in schuldvergelijking kwam bij wijze van opnemning der schuldvordering in een lopende rekening;

dat voor zover appellant het tegendeel in beroep nog staande houdt, het Hof van oordeel is, en dit om de oordeelkundige redenen in het bestreden vonnis uiteengezet, dat ter zake geen overeenkomst van lopende rekening bewezen is, terwijl uit de boekhouding blijkt dat ook materieel geen lopende rekening tussen partijen werd gehouden;

dat hun gedragingen op het tegendeel wijzen, nu herhaaldelijk bepaalde leveringen contant werden betaald;

Overwegende dat appellant vergeefs voorhoudt dat wettelijke schuldvergelijking ook buiten elke lopende rekening van rechtswege kan tussenkomen, namelijk wanneer twee geldschulden wederkerig eisbaar zijn; dat dit laatste immers ter zake niet het geval is; dat, zo de verkoop werd afgesloten op 28 april 1954, de contante betaling van de kooprijns niet bedongen was;

dat de betaling derhalve luidens artikel 1651 B.W. moest gebeuren op het tijdstip waarop de levering moest geschieden, i.e. op het einde van het erwten-seizoen (zie brief dd. 3 juni 1954) hetzij na tweede juni 1954, datum waarop de verdachte periode aanving;

Overwegende dat gedurende de verdachte periode elke betaling, zelfs bij middel van compensatie, nietig is (artikel 445 H.W.B.);

Overwegende dat, voor zover de woorden « verrekend » ingeschreven in de boekhouding, het voldoende bewijs zouden uitmaken van een *conventionele* schuldvergelijking, dezelfde opmerking geldt;

Overwegende dat het derhalve overbodig is na te gaan of twee schuldvorderingen, waarvan de ene in Nederland guldens en de andere in Belgische franken is vastgelegd, wel vervangbare zaken zijn van dezelfde soort;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935, Gehoord de heer eerste advocaat-generaal Vermeulen in zijn eensluidend advies,

Alle andere en meervormvattende besluiten verwerpende als ongegrond,

Ontvangt het hoger beroep, doch verklaart het ongegrond; bevestigt het bestreden vonnis en veroordeelt appellant tot de kosten van de aanleg;

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

2e Kamer. — 26 februari 1957.

Voorzitter : M. Emond.

Rechters : Mej. Motte en M. Toussaint.

Advocaten : Mrs. Speyer en Van Hecke.

Woonplaats. — Gedurende de bezetting uit België gevluchte Israëlieten. — Geen verlies van woonplaats.*Israëlieten, die gedurende de bezetting uit België zijn gevlucht en gastvrijheid in de Verenigde Staten hebben gekregen, kunnen niet geacht worden hier te lande hun woonplaats te hebben verloren.*

Van Praag en Joosten t./Dienst voor onderlinge Hulpverlening (O.M.A.).

Overwegende dat de eis ertoe strekt verweerder te doen veroordelen om aan eisers de som van 100.000 frank schadevergoeding te betalen uit hoofde van de beschadigingen aan de eigendom van eisers veroorzaakt in gevolg van de opeising van die eigendom door de geallieerde legers;

Overwegende dat verweerder de ontvankelijkheid van de eis betwist om reden dat de aanspraak op dergelijke schadevergoeding slechts openstaat voor per-

sonen die hun verblijfplaats in het Rijk hebben of althans hadden op het ogenblik van de schade, voorwaarde waaraan eisers niet zouden beantwoorden;

Overwegende inderdaad, dat artikel 1 van het akkoord getroffen op 9 mei 1945 tussen de Amerikaanse en de Belgische regeringen de ontvankelijkheid van de aanvragen om vergoeding beperkt tot de natuurlijke of rechtspersonen die in België hun gewone verblijfplaats of een voorname nijverheid gesticht hebben;

Overwegende dat die beschikking dient verklaard te worden op grond van de Bijlage A van het akkoord, zijnde de officiële brief gericht door Kolonel Edg. Fell aan de Luitenant-kolonel Jacqmin, waaruit blijkt dat het woord «verblijvende» gelijkstaat met het woord «inwoner» en dat slechts die personen van het voordeel van het akkoord uitgesloten worden die in België noch gedomicilieerd zijn noch in het land hun verblijfplaats hebben;

Overwegende dat de toestand van eisers in het licht van die verklaring dient nagezien te worden;

Overwegende dat eisers vóór de oorlog voortdurend in België, namelijk te Antwerpen en te Wilrijk, vertoefden; dat hun kinderen in België geboren waren; dat zij eigenaars waren van het huis dat zij bewoonden; dat eiser, als diamanthandelaar, zijn werkzaamheden in België uitoefende;

Overwegende dat eisers, in hun hoedanigheid van Israëlieten, uit vrees voor racistische vervolgingen, tijdens de bezetting uit België vluchtten en vanaf 1942 de herbergzaamheid van de Verenigde Staten bekwamen;

Overwegende dat, gezien de oorlogsomstandigheden en gevaren, die toevlucht niet kan aangezien worden als een vaststaande wil om België te verlaten, des te min dat eisers dergelijke wil niet uitdrukkelijk hebben doen blijken, bij voorbeeld door een aanvraag tot schrapping in de bevolkingsregisters, en in tegendeel hun meubelen ter plaatse hebben achtergelaten;

Overwegende dat anderzijds de terugkeer van eisers in België binnen een min of meer korte tijd nadat hun terugkeer vergemakkelijkt werd, de mening bevestigt dat eisers niet naar Amerika vertrokken met het voornemen er hun hoofdverblijf te verstigen, maar met het enkel inzicht er tijdelijk en zolang het nazigevaar bestond, te verblijven;

Overwegende dat bij gebreke aan een vast voornemen om zijn hoofdverblijf op een andere plaats te vestigen, er geen sprake kan zijn van een woonstverandering;

Overwegende dat de opwerpingen van verweerder niet opgaan; dat namelijk de ambtshalve afschrapping uit de bevolkingsregisters van Wilrijk waar eisers in mei 1948 «terug werden ingeschreven», een loutere administratieve maatregel uitmaakt, die evenwel tegenstrijdig kan zijn met de werkelijkheid en de woonstverandering in rechte niet bewijst; dat de aanvraag door eisers gedaan om de Amerikaanse nationaliteit te verkrijgen niet noodzakelijkerwijze gepaard gaat met een woonstverandering en in feite kan uitgelegd worden door zekere materiële voordelen aan deze aanvraag gehecht; dat de omstandigheid dat eisers sedert 1960 in Nieuw-Zeeland verblijven niet in acht kan genomen worden, daar zij zich naderhand voordeed;

Overwegende dat het uit die beweegredenen voortvloeit dat eisers steeds te Wilrijk gedomicilieerd waren tijdens de opeising van hun eigendom en dat zij terecht het voordeel van het akkoord van 9 mei 1945 inroepen;

BURGERLIJKE RECHTBANK TE OUDENAARDE

4 juli 1957.

Voorzitter: M. Soetens.

Rechters: M.M. Van de Velde en Puissant.

O.M.: M. Van der Steichel.

Advocaten: Mrs De Munter en De Bisschop.

Onrechtmatige draad. — Verkeersongeval. — Schadevergoeding.

Kosten kliniek. — Doktershonorarium. — Verplaatsingskosten. — Zedelijke schade. — Arbeidsongeschiktheid. — Aan de echtgenote van het slachtoffer veroorzaakte zedelijke schade.

O.M. t/ Jooris.

Op burgerlijk gebied:

1. Burgerlijke partij Lamiroy:

Overwegende dat deze burgerlijke partij tengevolge van de fout weerhouden in hoofde van de verdachte volgende niet betwiste en degelijk gestaafde schadeposten heeft ondergaan:

Rekening Dr. Bouckaert	9.430,—
Rekening Dr. Dierickx	23.411,—
Rekening Dr. De Weer	875,—
Rekening Dr. Avet	702,—
Rekening apotheker Van Ommeslaeghe	2.989,50
Verlies wedde wegens werkonbekwaamheid	12.916,40
Vermindering van verlofgeld	439,—
Schade aan klederen	7.015,—
Onkosten voor verplaatsing naar Kortrijk (onderzoek door dokter der verzekering)	42,—

Totaal. 57.819,90

Overwegende verder dat deze burgerlijke partij wegens kliniekkosten een schadevergoeding vordert van 16.300 fr., waaronder verblijfkosten in de kliniek gedurende 76 dagen; dat de verdachte hiertegen inbrengt dat hiervan dient afgetrokken de kosten van persoonlijk onderhoud die de burgerlijke partij toch zou gehad hebben indien het ongeval niet was gebeurd, hetzij 76 dagen aan 50 fr. = 3.100 fr.;

Overwegende dat inderdaad dient aangenomen dat deze burgerlijke partij ook thuis, buiten het beschouwde ongeval, voor haar persoonlijk onderhoud, zekere dagelijkse uitgaven had moeten doen; dat het blijkbaar voorkomt, rekening houdend met de kleine uitgaven, welke dienden gedaan door de burgerlijke partij en door haar niet werden in rekening gebracht, dit persoonlijk onderhoud van de burgerlijke partij thuis buiten elk ongeval om, te ramen ex aequo et bono op 25 fr. per dag; dat derhalve aan deze burgerlijke partij wegens kliniekkosten toekomt: 16.300 fr. — (76 d. × 25 fr.) = 14.400 fr.;

Overwegende dat verdachte ten onrechte de rekening van Dr. Devos ten belope van 7.140 fr. betwist;

dat de burgerlijke partij een gedetailleerde kostenstaat opgemaakt door Dr. Pierre De Vos en verband houdend met het ongeval overkomen aan de burgerlijke partij Lamiroy, overlegt; dat de hieromtrent gevorderde schadevergoeding dan ook dient toegekend, 7.140 fr.;

Overwegende dat de verdachte de rekening van de tandarts Loosen ten belope van 5.260 fr. insgelijks betwist, op grond van het feit dat deze onkosten geen

oorzakelijk verband zouden hebben met het ongeval; dat het nochtans blijkt uit een attest afgeleverd op 17-2-1957 door Dr Pierre De Vos dat de burgerlijke partij Lamiroy ten gevolge van het ongeval dat haar is overkomen op 3-3-1956, en onder meer een kaakbeenbreuk vertoonde en verschillende ontwortelde tanden had; dat de schadevergoeding gevorderd door de burgerlijke partij Lamiroy in verband met de rekening van tandarts Loosen dan ook dient toegekend, 5.260 fr.;

Overwegende bovendien dat de verdachte voorhoudt dat de verplaatsingskosten door toedoen van de burgerlijke partij onnodig verzwaard werden en hieromtrent vordert dat alleen af en toe verplaatsingskosten per taxi en voor het overige verplaatsingskosten per autobus aan de burgerlijke partij het bewijs voorbrengt van de noodzakelijkheid van de door haar teruggevorderde taxi-onkosten (zie attest Dr Dierickx d.d. 18-6-1957); dat bijgevolg de schadepost wegens vervoer kliniek van Dr Dierickx te Deinze dient toegekend te worden, 12.197,50 fr.;

Overwegende dat in verband met de door de burgerlijke partij gevorderde zedelijke schadevergoeding het blijkt uit de overgelegde stukken dat deze burgerlijke partij, ten gevolge van het ongeval volgende letsels heeft opgelopen: zware hersenschudding, kaakbeenbreuk, mutipele kwetsuren in het aangezicht en over gans het lichaam, fractuur van linker humerus en fraktuur van rechter femur; dat deze burgerlijke partij bovendien verschillende dagen buiten kennis bleef en daarna verschillende pijnlijke behandelingen moest ondergaan zoals bloedige osteosynthese van linker bovenarm en van rechter femur, plaatsen van tractietoestel op been, uittrekken van een spil uit het been, leggen van gipsverband (abdomen uitgezonderd), met infectie van een wonde onder de gips, verwijderen van 2 spullen uit de linkerbovenarm; dat deze burgerlijke partij verder besluit tot een blijvende gedeeltelijke werk- onbekwaamheid van 16 % met toekenning van voorbehoud voor de toekomst;

Overwegende dat de verdachte de 16 % blijvende werkonbekwaamheid van de burgerlijke partij Lamiroy niet betwist, doch dit alleen voor zover aan deze burgerlijke partij geen voorbehoud wordt verleend voor de toekomst;

Overwegende dat, rekening houdend met de door burgerlijke partij Lamiroy opgelopen letsels en bij ontstentenis van ernstige betwisting ter zake vanwege de verdachte, het billijk voorkomt aan deze burgerlijke partij akte te verlenen van het door haar gevraagde voorbehoud;

Overwegende ten slotte dat in acht nemend eensdeels de pijn en smarten welke de burgerlijke partij Lamiroy ten gevolge van de hierboven geschetste letsels en behandelingen heeft moeten doorstaan, en anderdeels de graad van haar blijvende gedeeltelijke werkonbekwaamheid, belopende 16 %, alsmede haar leeftijd op het ogenblik van het ongeval, aan deze burgerlijke partij een zedelijke schadevergoeding dient toegewezen, die ex aequo et bono geraamd wordt op 200.000 fr.;

Overwegende dat bijgevolg in totaal toekomt aan de burgerlijke partij Lamiroy 57.819,90 fr. + 14.400 fr. + 7.140 fr. + 5.260 fr. + 12.197,50 fr. + 200.000 fr. = 296.817,40 fr.;

Overwegende bovendien dat de burgerlijke partij Lamiroy, ten gevolge van het ongeval gedwongen werd hoge uitgaven te doen;

dat het vonnis derhalve hieromtrent uitvoerbaar dient verklaard bij voorraad, niettegenstaande beroep;

2. Burgerlijke partij Hoefman Herminie :

Overwegende dat bewezen wordt door de overgelegde stukken dat de echtgenoot van deze burgerlijke partij in stervensgevaar in de kliniek werd opgenomen en er verschillende dagen in comateuse toestand verkeerde; dat de burgerlijke partij Hoerman dan ook tijdens deze periode en de hierop volgende periode van behandeling welke hierboven werd geschetst zeker moreel heeft geleden;

dat verdachte hiertegen geen enkel ernstige opwerping inbrengt;

Overwegende dientengevolge dat het moreel leed van de burgerlijke partij Hoerman ex aequo et bono dient geraamd op 20.000 fr.;

.....

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TURNHOUT

1e Kamer. — 21 mei 1958.

Voorzitter : M. van den Hove d'Ertsenryck.

Rechters : M.M. Kempeneer en Verhoeven.

Advocaten : Mrs Castille en Cornette.

Arbeidsongeval. — Grenzen van de begrippen « uitvoering van de arbeidsovereenkomst » en « arbeids-solidariteit ».

Uit de wordingsgeschiedenis van de Arbeidsongeval- wetten van 24 december 1903 blijkt, dat alleen daden van moed en zelfopoffering die betrekking hebben op de exploitatie van de onderneming, waarin de arbeider te werk is gesteld, in nauw verband staan met de uitvoering van de arbeidsovereenkomst.

Het begrip « arbeidssolidariteit » kan slechts in aanmerking worden genomen wanneer deze solidariteit betrekking heeft op een hulpbetoon, dat gepresteerd is in het kader van de onderneming, waarin de werkman zijn arbeidsovereenkomst uitvoert.

Het Algemeen Syndicaat t/ Van Bauwel,

Gezien het arrest van het Hof van Breking van 8 juni 1956, waarbij het vonnis van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen van 7 januari 1954 zetelende in graad van beroep verbroken, en de zaak naar de Rechtbank van Eerste Aanleg te Turnhout verzonden wordt.

.....

Overwegende dat partijen zowel voor de Vrederechter van het derde kanton als voor de Rechtbank van Eerste Aanleg van Antwerpen als in de huidige rechtspleging akkoord gaan om aan te nemen dat Van de Perre het slachtoffer is geweest van een ongeval in de volgende omstandigheden: Van de Perre was als werknemer in dienst bij de firma Kobak Koffiebranderij, had op 23 november 1949 opdracht gekregen om in de voormiddag koffie af te leveren aan de cliënten van de werkgeefster, wanneer hij bezig was deze opdracht uit te voeren op straat, werd hij geroepen om hulp te bieden aan twee arbeiders die in doodsgevaar verkeerden op hun arbeidsterrein. Van de Perre verlaat zijn triporteur en begeeft zich naar de woning gelegen Pieter Gerardstraat, 20, te Antwerpen, Kiel. Hij daalt in een aalput waar de twee arbeiders hun werk verrichten

met het gevolg dat hij zelf door verstikking overleed; Overwegende dat, indien het klaarblijkelijk is dat het ongeval waardoor Van de Perre overleden is, heeft plaats gehad gedurende de uitvoering van de werkovereenkomst, er dient onderzocht of dit ongeval is geschied ten gevolge van het feit van de uitvoering van deze overeenkomst, en meer bepaald of de daad van zelfopoffering van het slachtoffer verbonden is aan de uitvoering van de arbeidsovereenkomst.

Overwegende dat uit de voorbereidende werken die de wet van 24 december 1903 voorafgaan, blijkt dat de Kamer van Volksvertegenwoordigers tweemaal hare mening heeft uitgedrukt betreffende de ongevallen die het gevolg zijn van daden van moed en zelfopoffering. 1°) In de centrale sectie, zittijd 1901-1902 werd uitdrukkelijk bepaald dat, indien de arbeider is tussengekomen om hulp te bieden tijdens de duur van zijn werk en in de plaats waar hij zijn werk moest uitvoeren, de wet op de arbeidsongevallen dient toegepast op het ongeval dat veroorzaakt werd door de tussenkomst van de arbeider, en dat de wet niet kan toegepast worden in het tegenovergestelde geval; 2) In de Commissie, zittijd 1902-1903 werd dit standpunt nog nader toegelicht ter gelegenheid van het verwerpen van het amendement van Mr Lemonnier door het aanhalen van voorbeelden van ongevallen veroorzaakt door daden van moed en opoffering, worden alléén aangegeven als vallende onder toepassing van de wet de daden van moed en zelfopoffering veroorzaakt door risicos die eigen zijn aan de uitbating van de onderneming waar de werkmán te werk werd gesteld (zie nota onder arrest van Verbrekingshof 8 juni 1956, pasicrisie 1956, blz. 1078).

Overwegende dat derhalve alleen de daden van moed en opoffering die betrekking hebben op de uitbating van de onderneming waarin de werkmán te werk werd gesteld in nauw verband zijn met de uitvoering van de arbeidsovereenkomst.

Overwegende dat de daad van zelfopoffering door Van de Perre gesteld, geen enkel verband inhoudt met de uitvoering van de arbeidsovereenkomst; dat het slachtoffer inderdaad het hem toevertrouwde werk, namelijk het bestellen van koffie aan de cliënten van zijn werknemer heeft verlaten om hulp te bieden aan werklíeden van een andere onderneming.

Overwegende dat de eerste rechter zich ten onrechte steunt op het begrip arbeidssolidariteit om aan te nemen dat Van de Perre het slachtoffer zou geweest zijn van een ongeval dat valt onder de toepassing van de wet op de arbeidsongevallen; dat het begrip arbeidssolidariteit inderdaad slechts alléén in aanmerking kan genomen worden wanneer deze solidariteit betrekking heeft op een hulpbetoon gepresteerd in het kader van de onderneming waarin de arbeider zijn werkovereenkomst uitwerkt.

Om deze beweegredenen,

De Rechtbank, beslissende op tegenspraak, verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond, doet het eerste vonnis te niet en doende wat de eerste rechter had moeten doen, wijst beroepster af van haar vordering en verwijst haar in de kosten zowel in eerste aanleg als in beroep.

NOOT: Het in bovenstaand vonnis aangehaalde Cassatiearrest van 8 juni 1956 is gepubliceerd in het R.W. 1956-1957, 1885.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

1e Kamer. — 24 februari 1958.

Voorzitter : M. Kranzen.

Rechters : M.M. Périlleux en Strauven.

Advocaten : Mrs Degreef en Gruyters.

Minderjarige. — Door minderjarige van minder dan zestien jaar gepleegde delictuele onrechtmatige daad. — Verjaring van de burgerlijke vordering, zowel tegen de minderjarige als tegen zijn voor hem aansprakelijke vader.

De verjaring van de strafvordering is ook toepasselijk op feiten, gepleegd door aan de rechtsmacht van de kinderrechter onderworpen minderjarigen.

De burgerlijke vordering, voortspruitend uit een delikt, is aan dezelfde verjaringstermijnen onderworpen als de strafvordering (artikel 22 van de wet van 17 april 1878), ook wanneer zij afzonderlijk is ingesteld.

Deze verjaring is van openbare orde en moet ambtshalve worden toegepast.

De verjaring treedt in, zowel ten behoeve van het kind, dat het strafbaar feit heeft gepleegd en er toe verplicht is de schade te vergoeden uit zijn eigen goederen, als ten behoeve van hem, die burgerlijk verantwoordelijk is voor het kind.

Jaspers t/ Lambrechts.

Overwegende dat op 3 april 1954, Lambrechts Alfons, Maurice, minderjarige zoon van verweerder, een ongeval veroorzaakte waarbij het minderjarige dochtertje van eiser, Jaspers, Marie-Jeanne, het oog zou hebben verloren;

Dat hij namelijk voetbal speelde met een ledige conservendoos waarvan het scherpe deksel nog geopend hing, en deze door een haag stampte, waarachter het meisje in een naburige tuin het spel gadesloeg;

Overwegende dat het omhoog stampen van een ledige conservendoos objectief een onvoorzichtigheid uitmaakt; dat het feit dat de meeste jongens dit wel eens doen, niet het karakter van onvoorzichtigheid van die handelwijze wegneemt; dat minderjarigen zowel als volwassenen dikwijls handelen ingevolge ingewortelde slechte gewoonten; dat dit echter geenszins van aard is hun te ontslaan van de strafrechtelijke of burgerlijke gevolgen van hun (uitgevoerde) gewoonte gestelde onvoorzichtige daden;

Overwegende dat met te handelen zoals hij gedaan heeft, Lambrechts Alfons, Maurice, zich schuldig maakte aan een delikt namelijk dit voorzien bij art. 420 S.W.B.; dat alhoewel dit kind, omwille van zijn ouderdom onderworpen was aan de rechtsmacht van de kinderrechter, het niettemin het voormelde delikt pleegde; — (artikel 16 van de wet van 15 mei 1912 op de kinderbescherming);

Overwegende dat men te vergeefs zou opwerpen dat het kind omwille van zijn zeer jeugdige ouderdom nog geen onderscheid kan maken tussen wat geoorloofd is en niet;

Dat de beschikkingen van de wet op de kinderbescherming juist gesteund zijn op het vermoeden dat al de minderjarigen beneden de 16 jaar dit onderscheid niet of niet voldoende kunnen maken;

Dat dit niet wegneemt dat zij objectief misdrijven plegen, zelfs indien het openbaar ministerie het niet gepast acht zeer jeugdige kinderen aan de rechtsmacht van de kinderrechter te onderwerpen;

Overwegende dat dan ook de verjaring voorzien bij artikel 85 S.W.B. op het feit toepasselijk is;

Dat deze verjaring ook toepasselijk is op de feiten gepleegd door aan de rechtsmacht van de kinderrecht-er onderworpen minderjarigen; (Rép. Prat. du Droit Belge, V° Tribunaux pour enfants, nrs 279, 281 en 282);

Overwegende dat de burgerlijke vordering, voort-spruitende uit een delikt, zelfs wanneer zij afzonderlijk wordt ingeleid, onderworpen is aan dezelfde verjarings-termijnen als de strafrechtelijke vordering; (artikel 22 van de wet van 17-4-1878, inhoudende de inleidende titel van het wetboek van strafvordering);

Overwegende dat deze verjaring, gesteund op het openbaar belang dat er na zekere tijd geen gewag meer gemaakt wordt van misdrijven, van openbare orde is en ambtshalve moet worden opgeworpen; — (Rép. Prat. du Droit Belge) — V° Prescription en matière répressive, nrs 235 en 243);

Overwegende dat de verjaring intreedt zowel ten gunste van het kind, dat de strafbare daad stelde en gehouden is de schade te herstellen met zijn eigen goederen, als ten gunste van degene die burgerlijk verantwoordelijk is voor het kind; (De Page t. VII 2, nr 1367);

Overwegende dat uit niets blijkt dat de verjaring onderbroken werd door een in dit opzicht rechtsgeldige daad op strafrechtelijk of op burgerlijk gebied, tussen de 10 april 1954, datum van verhoor van het slachtoffer, en de 10 april 1957;

Dat de burgerlijke vordering, welke het voorwerp uitmaakt van tegenwoordig geding, bijgevolg verjaard is;

Gelet op de voorschriften van de artikelen 2-30 tot 37 der wet van 15 juni 1935, welke nageleefd werden;

Om deze beweegredenen,

De Rechtbank, uitspraak doende wedersprekelijk, Verklaart ambtshalve de eis verjaard en derhalve niet ontvankelijk;

Legt de kosten ten laste van eiser;

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

12e Kamer. — 23 april 1958.

Voorzitter : M. Geurts.

Referendaris : M. Arendt.

Advocaten : Mrs Dauwe, Warnants (Hasselt) en Van den Heuvel (loco Mr. Dierckxsens) en Schöller.

Aanvaring. — Onrechtstreekse schade. — Afwezigheid van oorzakelijk verband.

Er bestaat geen oorzakelijk verband tussen de fout, begaan door de schipper, die noch vrijwillig, noch opzettelijk met zijn vaartuig een brug heeft aangevaren en het nadeel, dat is geleden door de weggebruikers in de loop van de uitvoering van verbintenissen, die zij jegens derden hebben aangegaan.

N.V. E. Herbosch t/ Stevens, N.M.B.S., Belgische Staat (Minister van Openbare Werken) en de Dienst der Scheepvaart.

Gezien het proces-verbaal van nazicht der ingediende schuldvorderingen opgemaakt op 7 mei 1957; (afstand scheepsvermogen)

Aangezien aanlegger Louis Stevens de opneming in het gewoon passief eist ten belope van de som van 14.109 fr. vertegenwoordigende de kosten van de omweg die hij genoodzaakt werd te maken om zekere materialen ter plaatse te brengen ter uitvoering van werken, welke hij zich verbonden had voor de R.T.T. uit te voeren, mits een forfaitaire prijs, transportkosten inbegrepen;

Aangezien de vordering gesteund is op het feit dat zonder de aanvaring welke plaats greep tengevolge de valse manoeuvres waaraan de schipper van de « Henry Leys » zich schuldig maakte, de brug van Mol-Donck niet beschadigd zou geweest zijn en dien-volgens dat de toegang dezer niet verboden zou geweest zijn gedurende de herstellingswerken, aan de weggebruikers, waaronder aanlegger die zoals het vanzelf spreekt in zijn prijsberekening dergelijke eventualiteit niet voorzien had;

Aangezien het blijkt dat in antwoord op de aange-tekende in mora stelling van 8 juni 1956 uitgaande van aanlegger, de rederij van de « Henry Leys » het volgende deed opmerken :

... « Het gaat hier om een onvoorzienbaar geval waarvan de onrechtstreekse gevolgen ons niet ten laste kunnen gebracht worden. Indien wij aan uw verzoek moesten voldoen, zou er geen enkele reden bestaan om niet al de gewone gebruikers van de brug schadeloos te stellen ».

Aangezien dit antwoord het juridisch principe in het licht stelt dat er geen oorzakelijk verband bestaat tussen de fout begaan door de schipper die noch vrijwillig noch opzettelijk met zijn vaartuig het kwes-tieuze kunstwerk aangevaren heeft, en het nadeel geleden door de weggebruikers in de loop der uitvoering van verbintenissen die zij met derden aangegaan hebben;

Aangezien dienaangaande het van rechtsleer is : « l'article 1382 du Code civil ne distingue pas entre les suites médiatees et immédiates de la faute. Il n'avait pas à le faire. Il exige entre le dommage et la faute un rapport de cause à effet. Or les conséquences indirectes de la faute sont les conséquences directes d'un autre fait : cet autre fait est leur cause, elles en sont les effets »; Jacobs. Droit maritime Belge, n° 920.

« La majorité des commentateurs estime que l'auteur d'un quasi délit (donc d'un abordage) n'est tenu de réparer que les dommages qui sont la conséquence directe de l'abordage et non ceux qui n'en sont que la conséquence indirecte, c'est à dire, ceux qui se sont produits par l'intervention d'une autre cause intermédiaire entre l'abordage et le dommage allégué... »; (Pollet, L'abordage fluvial, n° 564).

« Lorsqu'il y a interposition d'un contrat entre la faute et le dommage, la véritable cause du dommage qu'éprouve le demandeur c'est le jeu du contrat lui-même qui ne comporte pas seulement des avantages, des profits, mais aussi des risques, des causes possibles de perte... » (Note par Henri De Page « Revue Critique de Jurisprudence Belge », L.955 pages 185 à 201);

Aangezien harerzijds, aanlegster Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, een schuldvordering groot fr. 158.143 voorbrengt vertegenwoordigende de kosten spruitende uit het inzetten van een bijkomende tramdienst vanaf de zuiderlijke oever van het kanaal, voor het verder vervoer der reizigers die bij middel van een dekschuit overgezet geworden waren door de zorgen van de Dienst der Scheepvaart, waarvan thans de schuldvordering niet betwist wordt;

Aangezien eveneens in dit geval, bedoelde kosten gemaakt geworden zijn ter uitvoering der verplichtin-

gen aangegaan door aanlegster tegenover derden (in casu de reizigers) en niet geacht mogen worden als zijnde het rechtstreeks gevolg van de fout begaan door de schipper van de « Henry Leys »;

Aangezien verweerder terecht onderlijnt dat het volstrekt onrechtmatig zou zijn een meer uitgebreide verantwoordelijkheid op te leggen aan de dader van een oneigenlijk misdrijf spruitende uit een aanvaring veroorzaakt door een druk verkeer als deze welke door artikel 1151 B.W. voorzien wordt voor een schuldenaar te kwader trouw, die opzettelijk « bedrog » gepleegd heeft en die, niettegenstaande deze bezwarende omstandigheid slechts gehouden is de schade te vergoeden welke « het onmiddellijk en rechtstreeks gevolg uitmaakt van het niet uitvoeren der overeenkomst »;

Om deze redenen,

De rechtbank maakt melding van de toepassing van artikel 2 van de wet van 15 juni 1935;

Wijst aanlegger L. Stevens en aanlegster Nat. Mij van Buurtspoorwegen af van hun respectieve eis en veroordeelt hen tot dezes kosten;

Beveelt de opneming in het gewoon passief van de scheepsafstand van de Belgische Staat (Openbare werken) ten belope van 385.991,25 fr. en van de Dienst der scheepvaart ten belope van 90.259,54 fr.

Vonnis uitvoerbaar niettegenstaande beroep en zonder zekerheidstelling.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST-NIKLAAS

Kortgeding. — 3 juli 1958.

Voorzitter : M. Blauwaert.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaten: Mrs P. Roose en Abrahams.

Naamloze vennootschap. — Verpanding van aandelen. — Wederzijdse rechten en verplichtingen van de schuldeisers-pandhouders en van de eigenaars-pandgevers.

In principe is alleen de algemene vergadering van aandeelhouders bevoegd te beslissen wie van beiden tot stemming zal worden toegelaten. wanneer tussen twee personen een geschil ontstaat omtrent het bij een aandeel behorend stemrecht behoudens een eventueel beroep op de rechter.

Op die regel bestaat echter een uitzondering, wanneer de weigering om de stemming op te schorten het « onvermijdelijke zou teweegbrengen ».

Bij toepassing van deze regel mag de rechter in kortgeding de bijeenroeping en het houden van een algemene vergadering uitstellen, wanneer de agenda geen bewezen spoedeisend karakter vertoont en het houden van de vergadering onherstelbare gevolgen zou kunnen hebben, gezien de onzekerheid omtrent het stemrecht van de aanwezigen.

Meer algemeen is de rechter in kortgeding bevoegd elke spoedeisende en voorlopige maatregel te nemen met het oog op de vrijwaring van de rechten van partijen, zulks in afwachting van de eindbeslissing ten gronde.

In principe zijn de eigenaars van in pand gegeven aandelen niet vervallen van hun rechten om met die aandelen te stemmen.

Op die regel moet echter uitzondering worden gemaakt, wanneer de eigenaar door zijn stemming slechts beoogt de waarde van de door hem in pand gegeven effecten te doen verminderen.

De beslissing, die een dergelijke waardevermindering teweegbrengt, kan eventueel een misbruik of een afwijking van macht, alsook een handeling te kwader trouw opleveren.

De pandhoudende schuldeiser heeft niet alleen het recht doch ook de verplichting de gaafheid te verzekeren van het in pand gegeven voorwerp en de bewaking ervan te verzekeren, niet alleen materieel doch ook juridisch. De pandhoudende schuldeiser heeft zelfs tot plicht het verpande voorwerp te verkopen, indien vaststaat, dat bij gebreke daarvan dit voorwerp weldra en aanzienlijk in waarde zou verminderen.

Hij moet derhalve het recht hebben zich tegen daden te verzetten, die de waarde van de in pand gegeven aandelen bij wijze van beslissingen van de algemene vergadering zouden doen verminderen.

Die verplichting om de waarde van het pand te handhaven rust op de pandhoudende schuldeiser tegenover de andere schuldeisers, die er belang bij hebben, dat de waarde van het pand het bedrag van de gewaarborgde vordering zoveel mogelijk zal overtreffen derwijze, dat het overschot de voor hen beschikbare baten zal doen aangroeien, — of dat de pandhouder voor een zo gering mogelijk bedrag zal deelnemen in de samenloop voor het niet gedeekte deel van zijn schuldvoordering.

Dit recht en de daarmee gepaard gaande verplichting van de pandhoudende schuldeiser doen hem het recht en de verplichting verkrijgen zich te verzetten tegen elke maatregel, die van aard is het pand in waarde te doen dalen.

Zodra de procedure tot tegeldemaking van het pand is ingesteld moeten de verpande aandelen worden beschouwd als zijnde in beslag genomen.

De schuldenaar mag over de in beslag genomen goederen niet beschikken ten nadele van de schuldeiser-beslaglegger en, wat het gebruik betreft, mag hij alleen een normaal gebruik er van maken, voor zover de bewaking ervan aan hem is toevertrouwd.

N.V. Banque de la Société Générale de Belgique t/ Lenaerts, Verbrugge en cs. en

N.V. Banque de la Société Générale de Belgique t/ N.V. Ets. Verbrugge.

Overwegende dat voornoemde raadsleden in de Franse taal hebben gepleit, op hun verklaring dat zij hun diploma verworven hebben vóór 1 januari 1930 ;

Overwegende dat verweerders hebben laten gelden dat de tijd waarover zij beschikt hebben om hun verweer in te richten, uiterst kort is geweest ;

Overwegende dat zij ten onrechte aan eiseres zouden verwijten dat de tijdsperiode tussen de dagvaarding en de verschijning zeer kort is geweest, vermits zij zelf op 5 juli 1958 de algemene vergadering hebben belegd waarop de maatregelen gevorderd bij huidige vorderingen, betrekking hebben ;

Overwegende dat de vordering nummer I gericht is tegen de naamloze vennootschap Anciens Etablissements Verbrugge Frères, en anderdeels tegen Mevrouw Marie Lenaerts (weduwe Evariste Verbrugge), de heer Etienne Verbrugge en de heer Fernand Verbrugge ;

Overwegende dat in de ontstentenis van een beperkende bepaling desaangaande, de heren Etienne en Fernand Verbrugge dienen beschouwd te worden als zijnde gedagvaard in hun dubbele hoedanigheid van

aandeelhouders en van beheerders van de vennootschap ;

Overwegende dat een algemene vergadering van de aandeelhouders van voornoemde vennootschap opgeroepen werd — in voorwaarden omtrent dewelke eiseres verklaart uitdrukkelijk voorbehoud te doen — tegen zaterdag 5 juli 1958 ;

Dat het voorwerp op het agenda van die vergadering gebracht, het neerleggen van de balans betreft, met het oog op het uitlokken van de faillietverklaring van de vennootschap ;

Overwegende dat de vordering nummer I ertoe strekt de uitoefening te zien schorsen tot een bepaalde datum, van het stemrecht horende tot de aandelen waarvan Mevrouw Weduwe E. Verbrugge en waarvan de heren Etienne en Fernand Verbrugge eigenaars zijn ;

Overwegende dat Wij bevoegd zijn om kennis te nemen van die aanvraag, die beoogt de gaafheid te behouden van het voorwerp van een commercieel pand (gegeven tot zekerheid van een commerciële verbintenis) ;

Overwegende dat de vordering nummer II ertoe strekt ten voorlopige titel : 1° voor recht te horen zeggen dat, tot diezelfde datum nietig en van geen waarde zal zijn, elke beraadslaging van de beheerraad of van de algemene vergadering die de neerlegging van de balans van de vennootschap zou beslissen met het oog op haar faillietverklaring, 2° een voorlopige beheerder of sekwester te horen aanstellen die het beheer van de vennootschap zou waarnemen ;

Overwegende dat beide vorderingen alleszins strekken tot de opschorsing van elke vergadering van de beheerraad of van de aandeelhouders, wanneer het voorwerp van die vergadering zou zijn te beraadslagen en te stemmen nopens het uitlokken van het faillissement ;

Overwegende dat beide vorderingen verknocht zijn en dat zij dienen samengevoegd te worden ;

Overwegende dat eiseres een ruime tijd voor de bijeenroeping van de algemene vergadering van 5 juli 1958, aan de beheerders van de firma Verbrugge kenbaar gemaakt heeft dat indien de vennootschap een gerechtelijk akkoord bij afstand van actief zou verzoeken en een akkoord met een bepaalde groep zou treffen, eiseres haar eigen schuldvordering van circa 70 miljoen, met 30 miljoen zou verminderen en dat zij de schulden tegenover de leveranciers, ontstaan na 15 januari 1956 en vóór 27 mei 1958, volkomen zou vereffenen ;

Overwegende dat tijdens onderhandelingen op 26 juni 1958 gevoerd, eiseres liet kennen dat zij gezegd voorstel handhaafde op voorwaarde dat de naamloze vennootschap Anc. Ets. Verbrugge Frères, tegen 7 juli 1958 ten laatste, een verzoek tot gerechtelijk akkoord bij afstand van actief zou indienen ;

Overwegende dat eiseres beweert dat indien sommige beheerders niettemin zoeken eerder het faillissement uit te lokken dan het gerechtelijk akkoord bij afstand van actief aan te vragen, zij hierbij uitsluitend beogen de overname van de zaak mogelijk te maken tegen een spotprijs, door een bepaalde groep, ten einde gezegde groep gunstig te stemmen om diezelfde beheerders nadien terug aan het hoofd te plaatsen van het bedrijf (zie, nopens de mogelijkheid van stoortgelijke manoeuvres : E. Verheyden, Enkele problemen in verband met het stemrecht in de algemene vergaderingen van aandeelhouders, R.W. 1937-38, 1745) ;

Overwegende dat eiseres als pand de aandelen van de N.V. Anc. Ets. Verbrugge Frères bezit, die toebe-

horen aan Mevrouw Weduwe Evariste Verbrugge en aan de heren Etienne en Fernand Verbrugge ;

Dat gezegde titels 54 % vertegenwoordigen van het stemvermogen in de schoot van de algemene vergadering ;

Overwegende dat eiseres, bij bevelschrift van de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Aalst, dd. 11 juni 1958, gemachtigd werd tot de openbare verkoping van gezegde artikels over te gaan ;

Dat die verkoping op 11 juli 1958 vastgesteld is ;

Overwegende dat de leden van de familie Verbrugge op voormelde datum zullen opgehouden hebben over de meerderheid van de stemmen te beschikken, indien zij niet zelf hun eigen titels terug aankopen ;

Overwegende dat een gerechtelijk akkoord bij afstand van inboedel, in voormelde voorwaarden, klaarblijkelijk als voordeliger voorkomt voor de schuldeisers dan een faillissement ;

In rechte :

1. Overwegende dat het algemeen wordt aangenomen dat, in principe, de algemene vergadering alléén bevoegd is om te beslissen wie van beiden zal toegelaten worden te stemmen, wanneer tussen twee personen een betwisting ontstaat nopens het stemrecht horende tot een titel — dit onder voorbehoud van gebeurlijk verhaal vóór de Rechtbanken ;

Overwegende dat het nochtans ook wordt aangenomen dat er aan die regel een uitzondering bestaat wanneer de weigering om de stemming op te schorsen het « onvermijdelijke zou teweegbrengen » (Douai, 20 juli 1933, Journ. soc. 1934, 442 ; Hrb. van de Seine, 13 februari 1953, R.P.S. 1955, 51, noot van opmerkingen : Vander Mensbrugge, onder voormelde beslissing) ;

Overwegende dat het, bij toepassing van deze regel, werd beslist dat de rechter in kortgeding de bijeenroeping en het houden van de algemene vergadering mag uitstellen, wanneer het agenda geen bewezen dringendheid vertoont en dat het houden van de vergadering onherstelbare gevolgen zou kunnen hebben, gezien de onzekerheid nopens het stemrecht van de aanwezigen (hierboven aangehaalde beslissingen van het Hof van Douai en van de Rechtbank van Koophandel van de Seine ; D. Vignes, Les pouvoirs des juges des référés commerciaux, Rev. trim. dr. Comm. 1950, 378, vergelijk : Hrb. Brussel, 18 juni 1956, R.P.S. 1956, 324) ;

Overwegende dat, meer algemeen, de rechter in kortgeding bevoegd is om elke dringende en voorlopige maatregel te nemen met het oog op het vrijwaren van de rechten van de partijen, dit in afwachting van de finale beslissing ten gronde (Gent, 7 mei 1951, R.W. 1951-52, 217) ;

2. Overwegende dat, in principe, de eigenaars van in pand gegeven titels, niet vervallen zijn van hun rechten om met gezegde titels te stemmen (E. Verheyden, geciteerde bijdrage en erin aangehaalde autoriteiten ; Adde : Fredericq, II, 645 en V, 674, R.P.D.B., V° Nantissement, n° 90) ;

Overwegende dat er nochtans op die regel uitzondering moet gemaakt worden wanneer de eigenaar door zijn stemming, alleen beoogt de waarde van de door hem in pand gegeven goederen te verminderen ;

Overwegende dat de beslissing die een dergelijke waardevermindering teweegbrengt, eventueel een misbruik of een afdrijving van macht, alsook een handeling ter kwade trouw kan uitmaken (Raadpl. : Hrb. Brussel, 23 mei 1949, R.P.S. 1952, 190) ;

Overwegende dat de pandhouder-schuldeiser niet

alleen het recht, doch ook de verplichting heeft om de gaafheid te verzekeren van het in pand gegeven voorwerp, en om de bewaking ervan te verzekeren niet alleen materieel, doch eveneens juridisch (Guillery, II, n° 757 en 758; Siville, n° 1185; Namur, II, n° 1117; E. Verheyden, loco citato — zie impliciete beslissing Fr. Verb. 30 november 1955 en noot P.C., R.P.S. 1956, 96);

Overwegende dat de pandhouder-schuldeiser zelfs voor plicht heeft het voorwerp van het pand te verkopen, indien het vaststaat dat bij gebreke hiervan, gezegd voorwerp weldra en aanzienlijk van waarde zou verminderen (Fredericq, II, blz. 643, n° 422);

Dat hij derhalve over het recht moet beschikken om zich te verzetten tegen de daden die de waarde van het pand zouden verminderen bij wijze van beslissingen van de algemene vergadering;

Overwegende dat die verplichting om de waarde van het pand te handhaven, op de pandhouder-schuldeiser rust ten aanzien van de andere schuldeisers die er belang bij hebben dat de waarde van gezegd pand het bedrag van de gewaarborgde schuld zoveel mogelijk zou overschrijden, derwijze dat het overschot het voor hen beschikbaar actief zou doen aangroeien, — of dat de pandhouder voor een zo gering mogelijk bedrag deel nemen in de samenloop voor het niet gedekte deel van zijn schuldvordering;

Overwegende dat dit recht en die gepaard gaande verplichting van de pandhouder-schuldeiser, hem het recht en de plicht doet verkrijgen om zich te verzetten tegen elke maatregel van aard om het pand te depreciëren;

Overwegende dat, zodra de procedure tot verwezenlijking van het pand ingesteld is — zoals dit in onderhavig geval gebeurde — de titels, voorwerp van het pand, dienen beschouwd te worden als in beslag genomen;

Overwegende dat de gedwongen verkoop van de goederen van de schuldenaar inderdaad dezelfde aard vertoont zowel wanneer het gaat om de te geldemaking van een speciaal pand, als wanneer het gaat om de patrimoniale bestanddelen die het algemeen pand vormen van de algemeenheid van de schuldeisers (vergelijk: R.P.D.B. v° Saisie, n° 44 en v° Saisie-gagerie, n° 152; Répertoire de droit civil, Dalloz, 1952, v° Gage, n° 112 en volg.);

Overwegende dat de schuldenaar over de in beslag genomen goederen niet mag beschikken ten nadele van de beslagleggende schuldeiser en, wat het gebruik betreft, er alleen een normaal gebruik mag van maken voor zover de bewaking ervan hem werd toevertrouwd (Glasson en Colmet Daage, II, n° 1207; Carré en Chauveau, IX, n° 190);

Overwegende dat de aanvraag strekkende tot het aanstellen van een voorlopige beheerder zou ophouden dringend te zijn, indien verweerders tegen 7 juli 1958 een verzoek tot bekomen van een gerechtelijk akkoord bij afstand van inboedel zouden neerleggen;

Dat het in die voorwaarden oordeelkundig voorkomt dit deel van de vordering in beraad te houden, om desgevallend later uitspraak te doen;

Om deze redenen:

Voegen beide vorderingen samen als verknocht;

Verklaren de vordering nummer I ontvankelijk en rechtdoende ten gronde, bevelen de verweerders elke vergadering, beraadslaging, stemming of maatregel te schorsen die tot doel of voor uitwerksel zouden hebben, rechtstreeks of onrechtstreeks, de Naamloze Vennootschap Manufacture de Tapis Anciens Etablissements Verbrugge Frères, Leopold II laan, 26, te St-Niklaas-

Waas, te beletten een gerechtelijk akkoord bij afstand van inboedel aan te vragen, dit tot de verkoping van de aan eiseres in pand gegeven aandelen van voornoemde vennootschap;

Bevelen hen onder meer tegen 5 juli 1958 belegde algemene vergadering van aandeelhouders te schorsen, voor zover haar agenda de beraadslaging en de stemming voorziet van een beslissing waarbij zou uitgesloten worden een gerechtelijk akkoord bij afstand van inboedel aan te vragen en eerder de balans neer te leggen met het oog op de faillietverklaring;

Verklaren dat dit bevel zich richt tot de heren Etienne en Fernand Verbrugge, zowel in hun hoedanigheid van beheerders als in die van aandeelhouders;

Behouden de vordering nummer II in beraad;

Kosten voorbehouden.

VREDEGERECHT TE NEERPELT

10 december 1957.

Rechter: M. Roelands.

Advocaten: Mrs. Maris en Verhoeven.

1. **Bewijsrecht. — Aanvullende eed. — Vereisten voor het opleggen daarvan. — Bewijskracht.**
2. **Onrechtmatige daad. — Roekeloos en tergend geding.**

1. *Opdat de rechter een aanvullende eed zou kunnen opleggen moet er een begin van wettelijk bewijs zijn, zodat in principe in burgerlijke zaken boven een waarde van 3000 fr. een begin van schriftelijk bewijs moet aanwezig zijn.*

Bovendien mag een aanvullende eed slechts worden opgelegd, indien:

- 1° *de vordering of exceptie niet volledig bewezen is.*
- 2° *dezelve ook niet geheel van bewijs ontbloomt is.*

Het begin van bewijs mag niet bestaan in getuigenverklaringen of vermoedens, indien het gaat om een zaak, waarvan de waarde het in artikel 1341 B.W. bepaalde bedrag overschrijdt (3.000 fr.).

De aanvullende eed heeft geen andere bewijskracht dan die, welke de rechter daaraan toekennen wil; ondanks de eedaflegging kan hij de eedaflegger nog in het ongelijk stellen.

2. *Van een roekeloos en tergend geding kan alleen sprake zijn, indien de eiser te kwader trouw of met onverschoonbare lichtzinnigheid heeft gehandeld.*

Bressers t./ Poets.

Gelet op ons tussenvonnissen dd. 12 november 1957, een getuigenverhoor bevelend;

Gelet op het proces-verbaal van getuigenverhoor dd. 6 december 1957;

Overwegende dat de vordering van eiser ertoe strekt gedaagde te horen veroordelen tot het betalen van 9.270 frank schadevergoeding wegens slagen en verwondingen;

Overwegende dat uit het getuigenverhoor, de fout van verweerder niet gebleken is;

Overwegende dat verzoeker, zich steunend op vermoedens, aan de Rechtbank verzoekt om de aanvullende eed ambtshalve aan verzoeker op te dragen;

Overwegende dat om de aanvullende eed op te leggen over het algemeen aangenomen wordt dat er een begin van wettelijk bewijs moet zijn, zodat in principe in burgerlijke zaken, boven de 3.000 frank een begin van schriftelijk bewijs moet aanwezig zijn (Arntz, deel 3, n° 450; Laurent, 20, n° 285; Kluyskens, De Verbintnissen, n° 342);

Dat bovendien : « le serment supplétoire ne peut être ordonné : 1° que si la demande ou l'exception ne sont pas pleinement justifiées; 2° que si l'une ou l'autre ne sont pas totalement dénuées de preuves... Le commencement de preuve ne pourra consister dans les témoignages ou des présomptions s'il s'agit d'une chose dont la valeur excède le taux fixé par l'article 1341 (3.000 fr.) » (De Page, Tt III, n° 1067);

Dat derhalve, daar het in casu gaat over een bedrag van 9.270 frank een begin van schriftelijk bewijs als noodzakelijk voorkomt; dat dit echter uit de aard der zaak, in casu, niet kan voorgelegd worden;

Overwegende dat de aanvullende eed geen andere bewijskracht heeft dan degene die de rechter er wel aan hechten wil; hij kan niettegenstaande de eedaflegging, de eedaflegger nog in het ongelijk stellen (Aubry en Rau, deel 8, blz. 362, n° 767);

Overwegende verder dat : « toutes choses supposées égales, c'est au défendeur que, de préférence le serment sera déféré. La charge de la preuve incombant normalement au demandeur, ce n'est qu'en raison de circonstances exceptionnelles qu'il convient d'instituer celle-ci juge de sa propre cause » (De Page, T. III, n° 1069);

Dat derhalve het billijk is in casu de aanvullende eed niet op te dragen;

Overwegende anderzijds dat verweerder bij tegeneis 2.000 frank vordert van aanlegger wegens tergend en roekeloos geding;

Overwegende dat de eiser geen fout begaat doordat hij vóór de Rechtbank dagvaardt; hem kan alleen een fout ten laste gelegd worden indien hij te kwader trouw is of met onverschoonbare lichtzinnigheid gehandeld heeft; in dat geval is er sprake van roekeloos en tergend geding (Burg. Rb. Kortrijk, 20 mei 1954, R.G.A.R. 1955, n° 5625);

Overwegende dat uit een vrij afschrift van het strafrechtelijke onderzoek door verweerder neergelegd blijkt dat eiser weliswaar met lichtzinnigheid gehandeld heeft; dat hij anderzijds de aanvullende eed wil afleggen, wat het roekeloos karakter van het geding schijnt uit te sluiten; dat in casu, derhalve geen « onverschoonbare » lichtzinnigheid of kwade trouw voorhanden zijn;

.....

BALIELEVEN

VLAAMSE CONFERENTIE

Voetbalwedstrijd Balie Antwerpen-Balie Rotterdam, op 22 november 1958.

Op zaterdag 22 november 1958, omstreeks 15 uur, verwelkomde de Voorzitter van de Vlaamse Confraters, die met een autocar uit hun vaderstad waren komen afgezakt om voetbal te spelen of te zien spelen.

Het spel was weldra aan gang onder het kritisch oog van enkele dappere toeschouwers, die de koude trotseerden en met afgunst bedachten dat de spelers op het veld in elk geval warme voeten zouden hebben. Tussen deze toeschouwers was de magistratuur vrij goed vertegenwoordigd.

Het spel zelf was eerder eentonig, daar er gedurende anderhalf uur praktisch slechts op één helft van het terrein werd gespeeld. Er werden door de Antwerpse Balie zoveel doelen gemaakt, dat men ten lange laatste de tel kwijt geraakte en dat niemand kan zeggen of het 19-0 dan wel 20-0 geweest was. Op

een puntje min of meer kwam het werkelijk niet meer op aan.

Onze spelers waren : Guido Arts, Willy Calewaert, Fernand Collin, Karel Ferdinand, Georges Franck, Christian Jacquain, Hendrik Laureyns, Jan Michiels, en Luc van de Perck. De elfde man, Francis Lambrechts, werd in de loop van de wedstrijd lichtjes gekwetst en vervangen door Jozef Dyck. De Rotterdamse spelers stelden er geen prijs op in het Rechtskundig Weekblad met name vermeld te worden.

In de gebouwen van het Beerschot Stadion, waar de wedstrijd trouwens had plaats gehad, werd door de Conferentie, daarin gesteund door onze tuchtraad, een receptie aangeboden waarop de winnaars en de sportieve verliezers konden verbroederen met de verkleumde toeschouwers. Iedereen liet zich de whisky, champagne en andere zedenbedervende vochten goed smaken. Het woord werd gevoerd door de Voorzitter, Willy van Nieuwerburgh, de Voorzitter van de Jonge Balie van Rotterdam, Mr Jan van de Ven en de Heer Stafhouder Emiel Ooms. Rond 19 uur ving in de Kapel van Bourgondië een gezellig en gezamenlijk avondmaal aan dat nu en dan onderbroken werd door de gebruikelijke speeches, uitgesproken door Mr W. van Nieuwerburgh, Meester J. van de Ven en de afgevaardigde van de Raad van Toezicht van Rotterdam, Mr van Meurs.

Meester Wittemans onderhield ons over het thema « Recht en Sport » welke uiteenzetting onder de gebruikelijke stilte en eerbied aanhoord werd.

Meester Jacobson sprak en goochelde en toonde o.m. hoe men een Voorzitter van de « Jeune Barreau » het hem uittrekt.

Meester René Victor onderwees ons tenslotte betreffende een nieuwe gebruikswijze van het bord en het krijt.

Nadien werd er opgebroken en toonden de Antwerpse advocaten aan hun Rotterdamse confraters de schoonheden en de vermakelijkheden en wellicht ook de vermakelijke schoonheden van Antwerpen.

Wij hopen onze Rotterdamse confraters binnenkort weer te zien en wensen hun dan van harte, zoniet de overwinnig, dan toch een minder grote nederlaag toe.

Het grote nut van de avoués werd bewezen door Mr Fl. Corluy, aan wie we het te danken hebben dat we over het Beerschotstadion konden beschikken. Hij aanvaarde hier onze hartelijkste dank.

A. v. G.

MEDEDELINGEN

Koninklijk Commissariaat voor de Hervorming van de Rechtspleging.

De heer Ernest Krings, substituut Procureur Generaal bij het Hof van Beroep te Brussel, werd verzocht zijn medewerking te willen verlenen aan het Koninklijk Commissariaat voor de Hervorming van de Rechtspleging, bij het vervullen van de zending die bij K.B. van 17 oktober 1958 werd bepaald.

Belgisch-Luxemburgse Unie voor Strafrecht.

Op zaterdag, 13 december 1958, zal de Belgisch-Luxemburgse Unie voor Strafrecht een algemene vergadering houden om 15 uur ten Gerechtshove te Brussel in de zittingzaal der eerste kamer van het Hof van Beroep.

Deze zitting zal gewijd worden aan de verkiezing van het comité voor het triennaat 1959-1961.

Zijn uittredend en herkiesbaar : de Heer Stafhouder Collignon, voorzitter; de Heer Secretaris-Generaal van het Ministerie van Justitie Paul Cornil; de Heer Prokureur-Generaal Bekaert; de Heer Prokureur des Konings Raymond Charles; de Heer Eerste Voorzitter emeritus Chevalier; de Heer Voorzitter van het Hoge Gerechtshof te Luxemburg Salentiny; de Heer Eerste Substituut van de Prokureur des Konings De Cant, secretaris-generaal; de Heer Onderzoeksrechter Terlinden, beheerder.

Tijdens deze vergadering zal de Heer Antoine-Fernandez Serrano, advocaat te Madrid, ondervoorzitter van het Internationaal latijns Verbond der juristen en advocaten, secretaris-generaal van de Hispano-Amerikaanse Unie der Balies, een voordracht houden. Hij heeft als onderwerp gekozen : « De zending van het strafrecht in de toekomst ».

Het comité zal na de voordracht een mededeling doen bijzonder van aard om de jongere leden van de Belgisch-Luxemburgse Unie te interesseren.

De Heer Léauté, professor aan de Universiteit te Straatsburg, directeur van het Instituut voor criminologische en penitentiaire wetenschappen, nodigt de jonge juristen uit deel te nemen aan de studievergadering over de strafrechtelijke verantwoordelijkheden, die zal plaats hebben van 12 tot 25 januari 1959.

Deze vergadering wordt georganiseerd door het Instituut voor criminologische en penitentiaire wetenschappen der Universiteit van Straatsburg in verbinding met de rechtsfaculteit te Basel, met het Instituut van Freiburg in Brisgau, met de school voor criminologie gehecht aan de rechtsfaculteit te Luik en met het Instituut voor criminologie te Utrecht.

Na de vergadering zullen de Heer Advocaat en Mevrouw José Vanderveeren te hunnen huize, Kalkkaai 8, Brussel, de leden van de Belgisch-Luxemburgse Unie voor Strafrecht evenals de voordrachtgever ontvangen.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie : jrg. 1958, n° 10 :

Wetgeving.

Politica : jrg. 1958, n° 4 :

Craeybeckx L., België tegenover de Wetenschap. — Van Dievoet G., Jakob Reyvaert of een Vlaams Jurist en Humanist uit de XVIe eeuw. — Pauwels A., De nieuwe wetgeving op Polders en Wateringen. — Dillemans R., Rondom het Noord-Amerikaans geestesleven. — Lehouck F., Het Belgisch militair milieu. — Van Nuffel E., Hugo de Groot : Inleydinge tot de Hollantsche Regtsgeleertheit. — Prims A., De eerste katholieke Wereldconferentie voor de Gezondheid.

Nederlands Juristenblad : jrg. 1958, n° 40 :

Van Oven J. C., Nog eens artikel 2014 en het ontwerp B.W. — Meursing J., Kanttekeningen inzake Curatele. — Kollewijn R. D., Een opmerkelijk facet

van 2014. — Adriaanse P., International Law Association. — Van Bememlen J. M. : Vergadering van het Psychiatrisch-Juridisch Gezelschap op 25 oktober 1958.

Advokatenblad : jrg. 1958, n° 9 :

Nijgh Y. H. M., De ouderdomsvoorziening in de advocatuur. — Fred. L. Polak, De moderne situatie van de intellectueel en de vrijheid van beroepsuitoefening. — Doeleman F., Vakantiecursus in de cercle culturel de Royaumont. Resolutie van de deelnemers aan de vakantiekursus te Royaumont. — Schadeloosstelling van de huurder bij onteigening. — Beslissingen van het hof van discipline. Beslissingen der raden van toezicht.

Weekblad voor Privaatrecht, Notarisambt en Registratie : jrg. 1958, n° 4560 :

Van Oven J. C., Moet aan de langstlevende echtgenoot een legitieme portie worden toegekend ?

Journal des Tribunaux : jrg. 1958, n° 4212 :

Levie Guy., Aspect social et juridique du payement sous forme de rente, des indemnités dues du chef d'accidents de droit commun.

Notariat Belge : jrg. 1958, n° 2428 :

Le Hon A., Réversion de rente viagère. Réversion d'usufruit et accroissement entre époux. Droit fiscal. Droit civil. — Bouttiau E., Acquisitions télécommandées et procédures de vente.

Revue de l'administration et du droit administratif : jrg. 1958, n° 11 :

Impôts. — Impositions communales. — Associations de provinces et de communes. — Bibliographie. — Colportage. — Commerce ambulante. — Cultes. — Domaine public et domaine privé. — Etat civil. — Impositions communales et provinciales. — Loi communale.

Recueil Dalloz : jrg. 1958, n° 38 :

Le Roy Max, L'ordonnance du 23 août 1958 sur l'état civil.

La revue administrative (Parijs) : jrg. 1958, n° 11 :

Bouiloché A., Communication sur la réforme administrative. — Sayour A., Distribution d'eau et équipement national. — Feuilloley P., De l'intendant au Préfet. — Thuillier G., La vie des bureaux sous le 1er Empire.

Northwestern university law review : jrg. 1958, n° 3 :

Problems Concerning Settlement Agreements : Havighurst H.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad